

Komparace hlavních směrů vývoje dámského spodního prádla v USA a Československu v letech 1930-1980.

Bakalářská práce

Studijní program:

Studijní obory:

Autor práce:

Vedoucí práce:

B7507 Specializace v pedagogice

Historie se zaměřením na vzdělávání

Humanitní studia se zaměřením na vzdělávání

Martina Hodinková

PhDr. Michal Ulvr, Ph.D.

Katedra historie

Zadání bakalářské práce

Komparace hlavních směrů vývoje dámského spodního prádla v USA a Československu v letech 1930-1980.

Jméno a příjmení: **Martina Hodinková**
Osobní číslo: P17000493
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obory: Historie se zaměřením na vzdělávání
Humanitní studia se zaměřením na vzdělávání
Zadávací katedra: Katedra historie
Akademický rok: 2018/2019

Zásady pro vypracování:

Cílem práce je komparovat styl, střihy, používané materiály, prodejní a reklamní strategie, zkušenosti uživatelů spodního prádla v Československu a Spojených státech v daném období. Hlavním zdrojem bádání bude kritické zhodnocení, analýza a interpretace odborných monografií, dobového tisku, především pak časopisů Life, Ebony, Vlasta, Žena a móda, Mladý svět, ale také audiovizuální prameny především marketingového a reklamního charakteru. Jako doplňující zdroje použijí výpovědi československých uživatelů, případně vzpomínky zahraničních pamětnic. Výpovědi by se měly týkat zejména pohodlnosti užívání, dostupnosti a designu spodního prádla. Stěžejním cílem této práce bude komparace vývoje spodního prádla v USA a Československu, zhodnocení hlavních módních trendů, interpretace významných československých i zahraničních návrhářů a módních domů. V neposlední řadě bude také charakterizovat spojitost mezi feminismem a vývojem spodního prádla.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

EWING, Elizabeth. Fashion in underwear: from Babylon to bikini briefs [online]. Dover ed. Mineola, N.Y.: Dover Publications, 2010, s. 160 [cit. 2019-03-20]. ISBN 0486476499. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=pX5r8p1dPjUC&dq=fashion+in+underwear&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. Česká móda 1940-1970: zrcadlo doby. Praha: Olympia, c2000. ISBN 80-703-3017-1.

HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336.

HOWELL, Geraldine. Wartime fashion: from haute couture to homemade, 1939-1945. New York: Berg, 2012. ISBN 978-085-7850-713.

LYNN, Eleri, Richard DAVIS a Leonie DAVIS. Underwear: fashion in detail. Paperback edition. London: V&A Publishing, 2014. ISBN 978-185-1777-846.

RENZETTI, Claire M. a Daniel J. CURRAN. Ženy, muži a společnost. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0525-2.

VALDROVÁ, Jana. Abc feminismu. Brno: Nesehnutí, 2004. ISBN 80-903-2283-2.

Vedoucí práce: PhDr. Michal Ulvr, Ph.D.
Katedra historie

Datum zadání práce: 30. dubna 2019
Předpokládaný termín odevzdání: 30. dubna 2020

L.S.

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

doc. PhDr. Jaroslav Pažout, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

31. července 2020

Martina Hodinková

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou poděkovala PhDr. Michalu Ulvrovi PhD., který mi byl velice ochotný pomáhat při vzniku této práce a rovněž si vážím jeho cenných rad, námětů a připomínek. Dále bych chtěla poděkovat pamětnicím, které byly ochotné podělit se mnou o poněkud osobní informace a také za statečnost při osobních setkáních v době koronavirové epidemie.

ANOTACE

Vývoj módních trendů stejně tak jako vývoj spodního prádla velmi záležel na společnosti a ještě více na vedení daného státu. V Československu lze pozorovat vliv dopadů na módní oblast spojené s komunistickou nadvládou. Výroba oblečení a tudíž i spodního prádla byla ovlivněna znárodněním firem a zejména plánovaným hospodářstvím, jehož důsledkem docházelo v Československu k omezenému výběru střihů a barevné škály spodního prádla. V USA je naopak vidět nezávislost. V dobových časopisech se již od 30. let objevily reklamy na spodní prádlo a ve 40. letech pak fotografie spodního prádla na modelkách. Tato nezávislost je patrná i z některých odvážných střihů, kterými se staly například tanga z počátku 80. let. Ta se do šatníku československých dam dostala až po roce 1989.

KLÍČOVÁ SLOVA: móda 20. století, spodní prádlo, USA, Československo, komparace

ANNOTATION

The development of fashion trends is similar to the development of underwear, it depends very much on the company and even more on the leadership of the state user. In Czechoslovakia, influences associated with communist rule can be observed. The production of clothing and underwear was affected by the nationalization of firefights and especially the planned economy, the possible consequences of attendance in Czechoslovakia and the limited choice of cuts and colored underwear. Independence is visible in the USA. Advertisements for lingerie have appeared in period magazines since the 1930s, and in the 1940s, photographs of lingerie on models. This independence is evident from other bold cuts that can be used as the first of the 80's. It was fed into the wardrobe of the Czechoslovak women only after 1989.

KEY WORDS: twentieth century fashion, lingerie, USA, Czechoslovakia, comparison

OBSAH

1. ÚVOD	9
1. 1. KRITIKA PRAMENŮ A LITERATURY.....	10
2. TŘICÁTÁ LÉTA	13
2. 1. SPODNÍ PRÁDLO	14
3. ČTYŘICÁTÁ LÉTA	16
3.1. JEDNODUCHOST A PŘECE TREND USA	16
3. 2. NOVÝ ROZMĚR SPODNÍHO PRÁDLA	17
3. 3. MÓDNÍ DOMY.....	18
4. PADESÁTÁ LÉTA	19
4.1. MÓDA V USA	19
4. 1. 1. SPODNÍ PRÁDLO	20
4. 2. ČESKOSLOVENSKÁ MÓDA.....	21
4. 2. 1. INSPIRACE NEJEN ZE ZAHRANIČÍ	22
4. 2. 2. POPULÁRNÍ PODNIKY NEJEN V 50. LETECH	22
4. 2. 3. PUNČOCHY, KTERÉ DOBYLY ČESKOSLOVENSKO	23
5. ŠEDESÁTÁ LÉTA.....	25
5. 1. USA	25
5. 1. 1. SPODNÍ PRÁDLO	26
5. 2. MÓDA V ČESKOSLOVENSKU	27
5. 2. 1. MÓDNÍ NÁVRHÁŘI A TRENDY 60. LET	27
5. 2. 2. ČESKOSLOVENSKÉ SPODNÍ PRÁDLO	28
6. SEDMDESÁTÁ LÉTA.....	29
6. 1. SPODNÍ PRÁDLO	30
6. 2. ČESKOSLOVENSKÁ MÓDA V 70. LETECH	31
6. 2. 1. SPODNÍ PRÁDLO	32
7. OSMDESÁTÁ LÉTA.....	33
7. 1. SPODNÍ PRÁDLO	34
8. KOMPARACE	35
8. 1. TŘICÁTÁ LÉTA	35
8. 2. ČTYŘICÁTÁ LÉTA	35

8. 3. PADĚSÁTÁ LÉTA	36
8. 4. ŠEDESÁTÁ LÉTA.....	38
8. 5. SEDMDESÁTÁ LÉTA.....	39
8. 6. POČÁTEK OSMDESÁTÝCH LET.....	40
9. ODLIŠNÝ ROZMĚR SPODNÍHO PRÁDLA	41
10. VÝVOJ SPODNÍHO PRÁDLA Z HLEDISKA DOBOVÝCH ČASOPISŮ.....	43
10. 1. ČESKOSLOVENSKO PADESÁTÁ LÉTA	43
10. 1. 1. VLASTA.....	43
10. 1. 2. ŽENA A MÓDA.....	44
10. 2. ČESKOSLOVENSKO ŠEDESÁTÁ LÉTA.....	45
10. 3. ČESKOSLOVENSKO SEDMDESÁTÁ LÉTA.....	48
10. 4. DOPLŇUJÍCÍ VÝPOVĚDI PAMĚTNIC.....	50
10. 5. USA PADESÁTÁ LÉTA	51
10. 6. USA ŠEDESÁTÁ LÉTA	54
10. 7. USA SEDMDESÁTÁ LÉTA	55
11. ZÁVĚR	57
12. OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	59
13. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ PRO OBRAZOVOU PŘÍLOHU	69
14. SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY	71
14. 1. Literatura	71
14. 2. Prameny.....	72
14. 3. Elektronické zdroje	76

1. ÚVOD

Módní oblast zajímá téměř každou ženu i muže. Ženy se starají o svůj vzhled, aby vypadaly upravené a měly celý model sladěný s doplňky a muži se na to všechno rádi koukají. Spodní prádlo patří mezi neodmyslitelnou součást každého modelu a jen těžko se dá představit, že bychom ho neměli. Módě minulého století se tak věnuje spousta bakalářských či diplomových prací, ale téměř žádná nevěnuje pozornost tomu nejdůležitějšímu – spodnímu prádлу. Přitom spodní prádlo bylo často základem pro vznik typických siluet v daném období. Jak jinak by se vytvořil hranatý tvar typický ve 40. letech, kdyby neexistovala špičatá podprsenka. Vosí pas a silueta přesýpacích hodin, by nemohla být trendem, kdyby neexistovala podprsenka s vycpávkami nebo stahovací kalhotky či podvazkové pásy neboť ne každá žena má velká ňadra či štíhlý pas.

Ve své práci se proto věnuji základním módním trendům v oblasti módy a spodního prádla současně, aby se mohl utvořit celkový dojem ženské siluety a vše do sebe krásně zapadalo. Vybrala jsem si dva státy, které mezi sebou budu porovnávat, a to Československo pro jeho východní orientaci a jednu zemi ze západu, a to Spojené státy americké. Ač bylo Československo výhradně pod východním vlivem, často se objevily módní trendy ze západních zemí a to zejména z Francie, která se stala módní mocností. Rovněž se v Československu vyskytovaly trendy i právě z USA či jiných západních zemí.

Hlavním cílem této práce je sumarizovat hlavních vývojových trendů, některých značek a materiálů spodního prádla v USA a Československu. Dalším cílem je komparace spodního prádla v těchto dvou státech a to hned z několika hledisek – střihů, barevnosti, druhů prádla, zdobení a dostupnosti.

První část práce je věnována každému desetiletí zvlášť. Nejdříve je kapitola věnována obecným módním trendům pro dané období a rovněž zmiňuje módní siluetu, která v daném období převládala a byla tak základem pro spodní prádlo, neboť právě to pomáhalo utvořit celkový vzhled siluety. Druhá část práce zkoumá spodní prádlo z hlediska dobových časopisů, jedná se o československé časopisy *Vlasta* a *Žena a móda* o americké časopisy *Life* a *Ebony*. Výzkum československých časopisů je doplněn o výpovědi čtyř pamětnic, měla jsem tak možnost porovnat oficiální pohled časopisů se zkušeností někdejších československých uživatelů.

Práci je rovněž doplněna o menší kapitulu, která se věnuje jinému rozměru spodního prádla a uvádí, jak se spodní prádlo využívalo pro nejrůznější feministická hnutí a ukazuje tak, že spodní prádlo v průběhu let nesloužilo jen k běžnému nošení a užívání. Součástí práce je také obrazová příloha, která shrnuje nejzákladnější vývoj spodního prádla a to jak v Československu, tak i v USA.

1. 1. KRITIKA PRAMENŮ A LITERATURY

Prameny

Jedním z nejhlavnějších pramenů byly československé časopisy *Vlasta* a *Žena a móda* a americké časopisy *Life* a *Ebony*. Všechny časopisy se staly hlavním zdrojem informací, zejména díky jejich reklamám o spodním prádle, na kterých lze pozorovat jeho rozvoj a vývoj v jednotlivých zemích. Československé časopisy obsahují rovněž i články, které se věnují spodnímu prádlu z hlediska jeho nedostupnosti ve vhodných velikostech či materiálech. Časopis *Life* se stal hlavním zdrojem informací pro období od roku 1936 do roku 1972, ostatní časopisy pak od roku 1950 až do roku 1980.

Jako doplnění informací jsou v této práci použité výpovědi čtyř pamětnic zpracované podle zásad orální historie čerpané z knihy Miroslava Vaňka *Orální historie ve výzkumu soudobých dějin*.¹ Jejich výpovědi se týkaly zejména pohodlnosti a dostupnosti spodního prádla. Z jednotlivých rozhovorů je však patrné, že každá z nich hodnotí kritérium pohodlnosti a hlavně dostupnosti zcela z jiných úhlů (například z úhlu barevnosti spodního prádla, z hlediska materiálu atd.), tudíž z jejich výpovědí, nelze jednoznačně určit, zda daný kus prádla byl nebo nebyl nedostatkovým zbožím.

Literatura

Obecné informace o módních trendech v Československu, ale i jinde ve světě jsem čerpala zejména z knih Konstantiny Hlaváčkové *Móda za železnou oponou*² a *Česká móda 1940 – 1970*.³ Kromě informací o obecných módních trendech, knihy obsahují i samostatné

---

¹ VANĚK, Miroslav. *Orální historie ve výzkumu soudobých dějin*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2004. Hlasy minulosti. ISBN 80-728-5045-8.

² HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336.

³ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Česká móda 1940-1970: zrcadlo doby*. Praha: Olympia, c2000. ISBN 80-703-3017-1.45-60.

kapitoly s populárními materiály pro dané období a rovněž i kapitoly o československém spodním prádle či o módních podnicích, opět velmi důležité pro zpracování mé práce. Dalšími stěžejními knihami pro čerpání československých a světových módních trendů nejen v obecné módní oblasti nýbrž i ve spodním prádle jsou knihy *Móda v kruhu času*, jejichž obsah je složený z nejrůznějších dobových, zejména však československých módních časopisů a ze sbírek Národního muzea.⁴ Kniha *Budiž móda*,⁵ se naopak věnuje světovým trendům, tudíž i těm americkým a kniha *Od „zlatých dvacátých“ po Diora*,⁶ je jakýmsi shrnutím světové i československé módy a to ve všech oblastech. Věnuje se jak vrchnímu oblečení, tak i pro mou práci důležité oblasti spodního prádla, ale i nejrůznějším doplňkům. Velmi významným zdrojem informací o vývoji spodního prádla je anglicky psaná kniha *Underwear: fashion in detail*,⁷ která obsahuje zejména fotografie, společně s detailním popisem spodního prádla a to již od 19. století až po konec 20. století.

Další knihy použité v této práci a užitečné z hlediska obecných informací o módě je kniha Jany Máchalové *Móda 20. století*⁸ a kniha Evy Uchalové *Česká móda 1918 – 1939*.⁹ Knihy *Wartime fashion: from haute couture to homemade*,¹⁰ *The New Look: Design in the Fifties*,¹¹ *Styly 50. a 60. let*.¹² Tyto knihy sloužily zejména k doplnění dílčích informací o konkrétních obdobích.

Kniha Marilyn Yalom *Dějiny ňadra*¹³ obsahuje informace o kulturních a sociálních dějinách prsou. Pro tuto práci jsem z knihy využila informace o podprsenkách jako o symbolu jisté svázanosti a nesvobody, používaných při feministických demonstracích. Hlavním tématem knihy tak není jako u těch ostatních, spodní prádlo jako součást módy, nýbrž spodní prádlo, konkrétně podprsenka, jako symbol politického a sociálního vyjádření.

---

⁴ BURIANOVÁ, Miroslava, Helena HEROLDOVÁ, Jana MÁCHALOVÁ, Ondřej TÁBORSKÝ a Marek JUNEK. *Móda v kruhu času: retro - 200 let inspirací*. Praha: Národní muzeum, 2016. ISBN 978-80-7036-503-8.

⁵ MÁCHALOVÁ, Jana. *Budiž móda: průvodce dějinami módy 20. století*. Praha: Brána, 2012. ISBN 978-80-7243-608-8.

⁶ KYBALOVÁ, Ludmila. *Od "zlatých dvacátých" po Diora*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny odívání. ISBN 978-80-7106-142-7.

⁷ LYNN, Eleri, Richard DAVIS a Leonie DAVIS. *Underwear: fashion in detail*. Paperback edition. London: V&A Publishing, 2014. ISBN 978-185-1777-846.

⁸ MÁCHALOVÁ, Jana. *Móda 20. století*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003. Dějiny odívání. ISBN 80-710-6587-0.

⁹ UCHALOVÁ, Eva. *Ceska móda, 1918-1939*. Praha: Olympia, 1996. ISBN 807033424X.

¹⁰ HOWELL, Geraldine. *Wartime fashion: from haute couture to homemade, 1939-1945*. New York: Berg, 2012. ISBN 978-085-7850-713.

¹¹ JACKSON, Lesley. *The New Look: Design in the Fifties*. London: Thames and Hudson, 1991. ISBN 0500276447.

¹² POWELL, Polly a Lucy PEEL. *Styly 50. a 60. let*. Praha: V. Svojtka, 1998, ISBN 80-7237-018-9.

¹³ YALOM, Marilyn. *Dějiny ňadra: kulturní a sociální historie prsou od starověku až po současnost*. Praha: Rybka Publishers, 1999, ISBN 80-86182-92-4.

Elektronické zdroje

Jako zajímavé doplnění též sloužily elektronické zdroje, zejména pořad české televize Retro, kde se v několika dílech probíralo spodní prádlo předešlého století.¹⁴ Rovněž zajímavý je rozhlasový pořad o podniku Triola, který o firmě poskytuje základní historická fakta.¹⁵ Dále pak webové stránky populárních značek spodního prádla Dior,¹⁶ firma Elite,¹⁷ firma Pleas¹⁸ podávající informace o historii jednotlivých firem a o jejich výrobě spodního prádla v průběhu času. Dále pak knihy dostupné online Fashion in underwear: from Babylon to bikini¹⁹, Film, fashion and the 1960s²⁰ poskytující doplňující informace k jednotlivým tématům stejně tak jako webová stránka Milana Knížáka²¹ a webová stránka Studentpoint.²²

---

¹⁴ Česká televize: Pořad Retro - spodní prádlo [online]. 2010 [vid. 2019-03-07]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10176269182-retro/210411000360013/>

¹⁵ KRSEK, Martin. Triola [online]. In: . 4. 11. 2010 [cit. 2020-07-14]. Dostupné z: <https://sever.rozhlas.cz/triola-6916328>.

¹⁶ New Look. Dior [online]. [vid. 2019-03-15]. Dostupné z: https://www.dior.com/en_int

¹⁷ Historie firmy. ELITE a.s.: Milan Kopecký [online]. 2006 [cit. 2018-01-07]. Dostupné z: <https://www.elite-cz.cz/historie-firmy>

¹⁸ Historie - Pleas a.s. Pleas a.s. [online]. Havlíčkův Brod, 2013 [cit. 2018-01-07]. Dostupné z: <https://www.pleas.cz/onas/historie/>.

¹⁹ EWING, Elizabeth. Fashion in underwear: from Babylon to bikini briefs [online]. Dover ed. Mineola, N.Y.: Dover Publications, 2010, [cit. 2019-03-20]. ISBN 0486476499. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=pX5r8p1dPjUC&dq=fashion+in+underwear&hl=cs&source=gbs_navlinks_s.

²⁰ Film, fashion, and the 1960s [online]. 1. Bloomington: Indiana University Press, [2017], s. 16-17 [cit. 2019-04-16]. ISBN 9780253026415. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=uFA0DwAAQBAJ&dq=film+fashion+1960&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

²¹ NÁBĚLEK, Kamil. Móda Milana Knížáka 1963-1972. Milan Knížák [online]. INDIGO Multimedia, 2009 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <http://www.milanknizak.com/196-moda/232-1963-1972/>

²² Studentpoint: móda 40. let válečná léta [online]. [cit. 2018-01-07]. Dostupné z: <http://www.studentpoint.cz/2012/08/14/moda-40-let-valecna-leta/>.

2. TŘICÁTÁ LÉTA

Třicátá léta dvacátého století jsou známa zejména kvůli velké krizi, která zasáhla celý svět a v něm ovlivnila vývoj spousty průmyslových odvětví. Výjimku netvořila ani móda. Po poměrně pestrých dvacátých letech, kdy celková módní linie prošla velmi významnými změnami, přišla na řadu skromnost a šicí stroj.²³ Módní linie dvacátých let upustila od korzetů a téměř tak zmizela typicky ženská postava.²⁴ Střihy šatů byly rovné, bez zvýraznění pasu a poprsí, účesy méně honosné a celkově tehdejší ženská móda vypadala spíše mužsky.²⁵

S krizí a povětšinou domácím šitím ve třicátých letech se do módy vrací i ženské rysy, opět se zvýrazňovalo poprsí i pas.²⁶ Nejedná se už o úzký „vosí“ pas, populární zejména v 19. století. Pas není přehnaně zvýrazňován, ale spíše naznačován, aby doplnil celou siluetu.²⁷ Kvůli danému období nebyl čas myslet na módní výstřelky, a tak móda zůstává elegantní a jednoduchá. Dvacátá léta přivedla na výsluní Paříž a pařížské módní domy, právě tam se také v dalších desetiletích tvořila hlavní módní linie. Zásahu na tom jistě má i několik pařížských módních návrhářů. Mnozí z nich se proslavili během třicátých let, kdy přiváděli zpět k životu elegantní avšak jednoduchý styl. Mezi nimi jistě vyniká Gabrielle Chanellová známější pod svou přezdívkou „Coco“. Nejen že proslavila krátký střih vlasů, ale také prosadila svou vlastní módní linii, již vytvářela hlavně sama pro sebe.²⁸

Aby ovšem nezůstalo jen u Paříže i Amerika měla ve třicátých letech značný módní vliv. Ten prosazovala zejména přes filmový průmysl. Herečky a jejich oděvy se staly velmi inspirativními i pro „obyčejné“ smrtelnice, které se slavným tvářím chtěly podobat.²⁹ V časopisech se objevovaly fotografie slavných hereček v krásných šatech a konfekce začala tyto modely napodobovat, samozřejmě v levnějších variantách.³⁰ Podobný trend probíhal i v Československu, kdy se společenský život nechával inspirovat československým ale

---

²³ MÁCHALOVÁ, Jana. *Budiž móda: průvodce dějinami módy 20. století*. Praha: Brána, 2012. ISBN 978-80-7243-608-8, 53 – 65.

²⁴ BURIANOVÁ, Miroslava, Helena HEROLDOVÁ, Jana MÁCHALOVÁ, Ondřej TÁBORSKÝ a Marek JUNEK. *Móda v kruhu času: retro - 200 let inspirací*. Praha: Národní muzeum, 2016. ISBN 978-80-7036-503-8, s. 89 – 114.

²⁵ MÁCHALOVÁ, Jana. *Budiž móda: průvodce dějinami módy 20. století*. Praha: Brána, 2012. ISBN 978-80-7243-608-8, 53 – 65.

²⁶ KYBALOVÁ, Ludmila. *Od "zlatých dvacátých" po Diora*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny odívání. ISBN 978-80-7106-142-7, s. 98 – 145.

²⁷ BURIANOVÁ, Miroslava, Helena HEROLDOVÁ, Jana MÁCHALOVÁ, Ondřej TÁBORSKÝ a Marek JUNEK. *Móda v kruhu času: retro - 200 let inspirací*. Praha: Národní muzeum, 2016. ISBN 978-80-7036-503-8, s. 89 – 114.

²⁸ BURIANOVÁ, Miroslava, Helena HEROLDOVÁ, Jana MÁCHALOVÁ, Ondřej TÁBORSKÝ a Marek JUNEK. *Móda v kruhu času: retro - 200 let inspirací*. Praha: Národní muzeum, 2016. ISBN 978-80-7036-503-8, s. 89 – 114.

²⁹ KYBALOVÁ, Ludmila. *Od "zlatých dvacátých" po Diora*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny odívání. ISBN 978-80-7106-142-7, s. 98 – 145.

³⁰ BURIANOVÁ, Miroslava, Helena HEROLDOVÁ, Jana MÁCHALOVÁ, Ondřej TÁBORSKÝ a Marek JUNEK. *Móda v kruhu času: retro - 200 let inspirací*. Praha: Národní muzeum, 2016. ISBN 978-80-7036-503-8, s. 89 – 114.

i hollywoodským filmem a jeho hvězdami.³¹ Mezi hollywoodskými herečkami dominovala Greta Garbo či Marlene Dietrich, v Československu nelze opomenout Adinu Mandlovou, Lídu Baarovou či Andulu Sedláčkovou.³²

2. 1. SPODNÍ PRÁDLO

Spodní prádlo ač neviditelné, je pro módní linie zcela určující. Jak už jsem zmínila, ve dvacátých letech se přestává zvýrazňovat pas a poprsí, střihy oblečení je povětšinou rovné. I spodní prádlo korespondovalo s tímto módním trendem.³³ Prádlo se vyznačovalo svou jednoduchostí. Pokud se podprsenky používaly, byly bez jakýchkoli vycpávek či vyztužení, aby nedošlo ke zvýraznění poprsí. Často se však místo nich používaly zplošťující pásy.

Ačkoli korzety na přelomu 19. a 20. století mizí, ve třicátých letech se vrací, aby opět zvýraznily ženskou postavu. Společně s nimi ženské křivky doplňují i výraznější podprsenky a nově se objevují podvazkové pásy. Oproti předchozímu desetiletí začínají podprsenky plnit jistou oporu pro prsa. Kromě lehkého vyztužení se objevily také kosticové podprsenky. Kostice však nebyly do podprsenek všité, ale koupily se zvlášť a do určitých druhů podprsenek se dodatečně přidaly.³⁴ Jinak ale podprsenky neposkytovaly příliš velkou oporu a to zejména vyvinutým ženám. Důvodem se staly malé košíčky s malým vyztužením či úzká ramínka.³⁵

Častým spodním prádlem používaným v tomto období byla kombiné, poskytující doplňující oporu prsům – doplňovala tak jednoduché podprsenky a rovněž měla delší sukni plnící funkci podvazkových pásů, ještě se však nejednalo o zakončení v podobě nohavic, ty se objevují až později.³⁶ Populárním doplňkem spodního prádla se ve 30. letech stal zip, který se vyskytoval jak na kombiné a podvazkových pásech, tak i na nočních košíčkách, které postupně vystřídaly klasická pyžama.³⁷ Právě v tomto období se začal hojně využívat nylon

---

³¹ MÁČHALOVÁ, Jana. *Budiž móda: průvodce dějinami módy 20. století*. Praha: Brána, 2012. ISBN 978-80-7243-608-8, s.53 – 65.

³² MÁČHALOVÁ, Jana. *Budiž móda: průvodce dějinami módy 20. století*. Praha: Brána, 2012. ISBN 978-80-7243-608-8, s.53 – 65.

³³ KYBALOVÁ, Ludmila. *Od "zlatých dvacátých" po Diora*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny odívání. ISBN 978-80-7106-142-7, s. 98 – 145.

³⁴ *Life*. [online] Time Inc, 8. listopad 1937. ISSN 0024-3019. [cit. 23. 6. 2019]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

³⁵ *Life* [online]. Time Inc, 22. květen 1939. ISSN 0024-3019. [cit. 23. 6. 2019]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

³⁶ MÁČHALOVÁ, Jana. *Budiž móda: průvodce dějinami módy 20. století*. Praha: Brána, 2012. ISBN 978-80-7243-608-8,

³⁷ *Life*. [online] Time Inc, 6. září 1937. ISSN 0024-3019. [cit. 23. 6. 2019]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

a to zejména pro výrobu punčoch.³⁸ Nylonky se staly velmi oblíbenými a populárními a tak se reklama na ně objevuje v amerických časopisech pravidelně.³⁹ Ty se postupně během následujících let upravovaly, aby vydržely, co nejdéle, stejně tak se postupně zesiloval vrchní pruh, na který se zacvakly spony z podvazkového pásu.⁴⁰ V tomto třetím desetiletí byly však pruhy velmi úzké, punčochy se tak shrnovaly a často i trhaly.⁴¹

---

³⁸ EWING, Elizabeth. *Fashion in underwear: from Babylon to bikini briefs* [online]. Dover ed. Mineola, N.Y.: Dover Publications, 2010, s. 160 [cit. 2019-03-20]. ISBN 0486476499. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=pX5r8p1dPjUC&dq=fashion+in+underwear&hl=cs&source=gbs_navlinks_s s. 115-120

³⁹ *Life*. [online] Time Inc, 6. září 1937. ISSN 0024-3019. [cit. 24. 6. 2019]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

⁴⁰ *Life*. [online] Time Inc, 8. listopad 1937. ISSN 0024-3019. [cit. 24. 6. 2019]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

⁴¹ *Life*. [online] Time Inc, 22. květen 1939. ISSN 0024-3019. [cit. 24. 6. 2019]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

3. ČTYŘICÁTÁ LÉTA

3. 1. JEDNODUCHOST A PŘECE TREND USA

Již na konci 30. let zasáhla svět druhá světová válka, která probíhala až do poloviny let čtyřicátých. Móda se tak logicky přesunula na místo nedůležitých věcí, neboť vedle obstarání jídla a záchrany života bylo oblečení úplnou malicherností.⁴² Na řadu tak opět přišel šicí stroj, přešívání starých modelů a využívání starých látek. I módní časopisy přicházely během 40. let s nápady, jak využít starší modely.⁴³

Válečný stav zahnal romantickou atmosféru 30. let a muselo se přejít k praktičnosti oblečení, neboť ženy často musely zastat mužské práce nebo pracovaly pro armádu, kde by luxusní šaty nevyužily. Do popředí módní oblasti se tak dostaly montérky a pracovní oděvy, která je symbolem ženské práce.⁴⁴ Příkladem může být slavný americký plakát „We can do this“ z roku 1942, zobrazující ženu v montérkách. Tento plakát měl posilovat morálku pracujících žen.⁴⁵ Typickým rysem pro toto období se stalo šetření látkou, a tak se stříhy uniforem či sukní zkracovaly nebo přešívaly. Často se na oděvech neobjevovaly ani kapsy, zipy či kokové sponky, které byly považovány za zbytečné plýtvání.⁴⁶

I přes jednoduchost a strohost šatů se ženy snažily dodat svým modelům nějaký šmrnc. Přes často velmi volné a rovné oděvy přidávaly pásky, šňůrky nebo tkaničky, aby zvýraznily úzký pas, a na hlavu přidávaly nejrůznější klobouky, turbany či obyčejné šátky svázané do mašle.⁴⁷ Těmito doplňky bývá móda 40. let velmi dobře zapamatovatelná.

V Československu se ke konci 40. let v oblasti módy začala odrážet komunistická nadvláda, Ne, že by komunisté přímo diktovali, jaká móda se bude nosit, ale móda a módní trendy byly vždycky vyjádřením jisté svobody či naopak nesvobody, vyjádřením vztahů k druhým či ke společnosti jako celku a tak si komunisté dávali dobrý pozor na to, ze kterých

---

⁴² KYBALOVÁ, Ludmila. *Od "zlatých dvacátých" po Diora*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny odívání. ISBN 978-80-7106-142-7, 148 – 188.

⁴³ *Life*. [online] Time Inc, 4. říjen 1948. ISSN 0024-3019. [24. 6. 2019]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

⁴⁴ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Česká móda 1940-1970: zrcadlo doby*. Praha: Olympia, c2000. ISBN 80-703-3017-1.45-60, s. 9

⁴⁵ MÁČHALOVÁ, Jana. *Budiž móda: průvodce dějinami módy 20. století*. Praha: Brána, 2012. ISBN 978-80-7243-608-8, str. 66.

⁴⁶ *Studentpoint: móda 40. let válečná léta* [online]. [cit. 2018-01-07]. Dostupné z: <http://www.studentpoint.cz/2012/08/14/moda-40-let-valecna-leta/>

⁴⁷ HOWELL, Geraldine. *Wartime fashion: from haute couture to homemade, 1939-1945*. New York: Berg, 2012. ISBN 978-085-7850-713.

států módní inspirace přichází, což platilo od konce 40. let až do roku 1989.⁴⁸ Jisté uvolnění však módní průmysl zaznamenal v 60. letech.⁴⁹

3. 2. NOVÝ ROZMĚR SPODNÍHO PRÁDLA

Dvacátá a třicátá léta sice zaznamenala velký úspěch v módní oblasti, ovšem spodní prádlo ještě nemělo příslušné vlastnosti, které by ženy požadovaly. Změna nastala ve 40. letech. Spodní prádlo nabíralo na rozmanitosti a pomalu, ale jistě začalo splňovat požadované funkce.⁵⁰ Kalhotky se vyráběly z pevnějšího materiálu a s vyšším pasem, aby mohly vytvořit požadovaný vosí pas, který byl v těchto letech trendem. Typická ženská postava čtvrtého desetiletí se vyznačovala hranatými tvary. Podkladem pro hranatost se stala podprsenka, neboť ta byla tvarována nezvykle do špičky, aby utvořila dojem pevného poprsí a zároveň dodala celkovému vzhledu geometrické tvary.⁵¹ Podprsenky oproti předchozímu desetiletí měly širší pásy a více vyztužené košíčky, které poskytovaly mnohem větší oporu.⁵² Klasické zapínání na patentky ještě neexistovalo a tak se podprsenka zapínala pomocí knoflíčku a očka anebo se zavázala na mašli.⁵³ Podvazkové pásy zůstávaly dlouhé

Po válce přišly na řadu nové materiály, barvy a také střihy. Slavný francouzský návrhář Christian Dior, začal spodnímu prádлу věnovat větší pozornost, a to zejména na konci 40. let. Spodní prádlo se vyrábělo v dosud nezvyklých barvách, jako byla červená, tmavě fialová nebo černá.⁵⁴ Hlavní výrobní látku tvořila často krajka, která už nesloužila pouze na dozdobení. Spodní prádlo se tedy začíná dostávat do stavu, kdy neslouží pouze na zakrytí těch nejméně intimních částí těla a už neplní pouze praktickou funkci, ale začíná částečně plnit symbol vzrušení a svůdnosti.

---

⁴⁸ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Česká móda 1940-1970: zrcadlo doby*. Praha: Olympia, c2000. ISBN 80-703-3017-1.45-60, s. 34.

⁴⁹ BURIANOVÁ, Miroslava, Helena HEROLDOVÁ, Jana MÁČHALOVÁ, Ondřej TÁBORSKÝ a Marek JUNEK. *Móda v kruhu času: retro - 200 let inspirací*. Praha: Národní muzeum, 2016. ISBN 978-80-7036-503-8, s. 29 – 46.

⁵⁰ LYNN, Eleri, Richard DAVIS a Leonie DAVIS. *Underwear: fashion in detail*. Paperback edition. London: V&A Publishing, 2014. ISBN 978-185-1777-846. Str.68-71

⁵¹ LYNN, Eleri, Richard DAVIS a Leonie DAVIS. *Underwear: fashion in detail*. Paperback edition. London: V&A Publishing, 2014. ISBN 978-185-1777-846. Str. 98-112

⁵² *Life*. [online] Sv.8., č. 11. Time, 11. březen 1940. ISSN 0024-3019. [cit. 24. 6. 2019]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s.

⁵³ *Life*. [online] Time, 8. září 1948. ISSN 0024-3019. [cit. 24. 6. 2019]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s.

⁵⁴ New Look. *Dior* [online]. [vid. 2019-03-15]. Dostupné z: https://www.dior.com/en_int

3. 3. MÓDNÍ DOMY

Spodní prádlo se začalo v tomto období velmi dobře rozvíjet, a to proto, že vznikaly módní domy, které poskytly zázemí návrhářům, dnes populárních a luxusních značek. Jedná se zejména o zahraniční firmy, ale během válečných let to s módními domy po celém světě bylo různorodé.

Například ve Francii byli majitelé firem nuceni své módní domy přestěhovat, zmenšit, přejmenovat nebo dokonce úplně zavřít. Po válce se pak někteří vrátili zpět do Francie, zakládali nové módní značky nebo rozvíjeli své stávající. Právě zde stojí za zmínku slavný návrhář Christian Dior a vznik stejnojmenné módní značky a také luxusního domu v roce 1946 v Paříži.⁵⁵ Dalšími slavnými světovými návrháři této doby jsou Jaques Fath, Robert Piguet, Pierre Balmain nebo Marcel Boussac.⁵⁶

V Československu byla situace odlišná. Během války zanikla spousta módních domů a nejrůznějších krejčovských dílen, které během ní neměly komu prodávat své výrobky. Některé podniky válku přežily díky tomu, že nabízely přešívání starých oděvů.⁵⁷ Po válce došlo k znárodnování nejrůznějších soukromých firem a tomu neunikly ani módní domy. Některé podniky tedy zanikly úplně, jiné mohly fungovat dál, ale pod jiným jménem.⁵⁸ Nejznámější módní dům Hany Podolské se stal módním domem Eva. Dámy ovšem v poválečném Československu neměly finance na nové oblečení z luxusních módních domů, což byl také důvod, proč mnohé domy přestaly fungovat. Určitou náhradou za ušlé zisky bylo šití divadelních kostýmů, díky němuž nezankl dům Eva.⁵⁹

Československá móda ovšem v tomto období neměla příliš velký úspěch kvůli poválečné krizi. Ženy se nechávaly inspirovat zahraniční módou, ale velmi často si pouze přešívaly staré modely nebo používaly levnější a dostupné látky jako například záclony.⁶⁰

---

⁵⁵ JACKSON, Lesley. *The New Look: Design in the Fifties*. London: Thames and Hudson, 1991. ISBN 0500276447. S. 28

⁵⁶ *Dfashion: 40. léta a ikonický dům Christian Dior* [online]. [cit. 2018-01-07]. Dostupné z: <http://www.dfashion.cz/trendy/40-leta-a-ikonicky-dum-christian-dior-947/>

⁵⁷ HLAVÁČKOVÁ KONSTANTINA 1940-1980

⁵⁸ UCHALOVÁ, Eva. *Česka móda, 1918-1939*. Praha: Olympia, 1996. ISBN 807033424X.

⁵⁹ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Česká móda 1940-1970: zrcadlo doby*. Praha: Olympia, c2000. ISBN 80-703-3017-1.45-60, s. 9-10

⁶⁰ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Česká móda 1940-1970: zrcadlo doby*. Praha: Olympia, c2000. ISBN 80-703-3017-1.45-60,s. 10

4. PADESÁTÁ LÉTA

4. 1. MÓDA V USA

Svět se dostal do poválečného období a začal sbírat síly. V oblasti módy tomu bylo podobně, čekalo se na nový impulz, který by dodal tvůrčí sílu. Novým podmětem se na konci 40. let stal do té doby nepřilíš nápadný Christian Dior společně se svoji novou kolekcí „New Look“.⁶¹ Typickým rysem byl návrat k předválečnému módnímu stylu, kde se zdůrazňovala elegance a ženskost. Podle „New Look“ měla ženská postava výrazné poprsí, zaoblená ramena, útlý pas. Silueta tedy nápadně připomínala přesýpací hodiny. Ke zdůraznění ženskosti jistě přispěly i boty na vysokém podpatku, rukavice či nejrůznější doplňky. S Diorovým novým stylem souvisel i nový střih bohatě nabírané sukně s úzkým pasem.⁶² Slavný francouzský návrhář měl v úmyslu novou kolekcí rozhybat dosavadní úzkost válečného období.

Přijetí tohoto finančně náročného stylu v západní Evropě a Spojených státech bylo rozporuplné. Dokonce se v mnoha zemích konaly demonstrace určené proti Diorově plýtvání látkou. Nakonec se však staronový módní styl velmi zalíbil a brzy začal zaplňovat šatníky žen po celém světě.⁶³ Od počátku 50. let pak Dior přichází každý rok s novou linií módy, která ovlivňuje módní styl ve všech koutech světa až do své smrti roku 1957, kdy ustává jednotná módní diktatura.⁶⁴

Ve Spojených státech se začal šířit „American Look“ spojovaný s mnoha slavnými osobnostmi a také s filmy, právě prostřednictvím filmů se módní outfity šířily nejvíce.⁶⁵ Za zmínku zde jistě stojí herečka Marilyn Monroe a její slavné, neposedné šaty nebo zpěvák Elvis Presley. Velmi výrazným rysem tohoto období je důkladná péče o celkový vzhled, jenž

---

⁶¹ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336, str. 123-124

⁶² New Look. *Dior* [online]. [vid. 2019-03-15]. Dostupné z: https://www.dior.com/en_int.

⁶³ New Look. *Dior* [online]. [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: https://www.dior.com/couture/en_hk/the-house-of-dior/the-story-of-dior/the-new-look-revolution.

⁶⁴ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336, str. 123-124.

⁶⁵ WALFORD, Jonathan. *1950s American Fashion* [online]. Bloomsbury Publishing, 2012 [cit. 2019-03-14]. ISBN 0747812802. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=ggvDCwAAQBAJ&dq=american+fashion&hl=cs&source=gbs_navlinks_s. str. 5-12.

měl zaujmout. Tomu napovídalo výrazné líčení, pečlivě vyčesané vlasy a také nejrůznější doplňky, kupříkladu límce z kožešin.⁶⁶

4. 1. 1. SPODNÍ PRÁDLO

Typické rysy ženské siluety byly úzký pas, velká ňadra a zaoblená ramena, tudíž i spodní prádlo muselo korespondovat s trendem 50. let a napomáhat tak ženině celkovému vzhledu. Trend velkých ňader napomáhal výrobě podprsenkových vycpávek a podprsenek tvarovaných do špičky, které prsa opticky zvětšila.⁶⁷ Úzký pas pak vrátil do hry korzet, populární zejména ve 20. letech, klasický šněrovací korzet už ovšem vyšel z módy, a tak ho nahradily stahovací pásy nebo korzety, které měly místo šňůrek zipy zvané kombiné.⁶⁸

Velmi významným se stal španělský návrhář Christobal Balenciaga, ten přinesl do módy tunikové šaty, později rozšířené na šaty košilové a pytlivé. Tyto střihy měly význam i pro oblast spodního prádla, neboť nevyžadovaly stahovací pásy a často ani výztuhy do podprsenek, protože nekopírovaly ženskou postavu.⁶⁹ Spodní prádlo se díky Balenciagovi neubíralo jen jedním směrem a postupem času se zmenšovalo a zabíralo tak čím dál tím menší plochy na ženském těle.

Využití nylonového vlákna ve spodním prádle je známé již ve 40. letech. Ke konci 50. let ovšem přichází další velmi převratný objev, tím bylo syntetické vlákno s názvem elastan. Za objevením elastanu stojí firma DuPont, tedy tatáž firma, která ve 30. letech objevila nylonové vlákno.⁷⁰ Elastan se stal velmi oblíbeným zejména díky jeho pružnosti, pevnosti a odolnosti. Prádlo z něj vyrobené mnohem lépe přilnulo k tělu a bylo mnohem pohodlnější. Elastan, který se později uvedl na trh pod obchodní značkou Lycra, se tak hojně využívá i v dnešní době, a to nejen pro výrobu spodního prádla.

---

⁶⁶ WALFORD, Jonathan. *1950s American Fashion* [online]. Bloomsbury Publishing, 2012 [cit. 2019-03-14]. ISBN 0747812802. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=ggvDCwAAQBAJ&dq=american+fashion&hl=cs&source=gbs_navlinks_s, str. 5-32.

⁶⁷ LYNN, Eleri, Richard DAVIS a Leonie DAVIS. *Underwear: fashion in detail*. Paperback edition. London: V&A Publishing, 2014. ISBN 978-185-1777-846. Str. 115-120.

⁶⁸ EWING, Elizabeth. *Fashion in underwear: from Babylon to bikini briefs* [online]. Dover ed. Mineola, N.Y.: Dover Publications, 2010, s. 160 [cit. 2019-03-20]. ISBN 0486476499. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=pX5r8p1dPjUC&dq=fashion+in+underwear&hl=cs&source=gbs_navlinks_s, str. 113-115.

⁶⁹ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336, str. 139-140.

⁷⁰ EWING, Elizabeth. *Fashion in underwear: from Babylon to bikini briefs* [online]. Dover ed. Mineola, N.Y.: Dover Publications, 2010, s. 160 [cit. 2019-03-20]. ISBN 0486476499. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=pX5r8p1dPjUC&dq=fashion+in+underwear&hl=cs&source=gbs_navlinks_s s. 115-120

4. 2. ČESKOSLOVENSKÁ MÓDA

Poválečný módní vývoj začal být odrazem politického vývoje v Československu. Těsně po válce se ideologické teorie zcela neprojevovaly, ale změny se již chystaly. Po vítězném únoru pak nastal zlom. Nedalo se ani pomyslet na nové módní trendy, založené na nádheře a luxusu. Základní silueta této doby se ovšem držela i zde.⁷¹ V 50. letech se prosazovaly dvě základní linie, Diorův „New Look“ a pak linie mnohem střízlivější, ta odpovídala běžnému životu. Je celkem jasné, který z těchto módních stylů měl v Československu přednost.⁷²

Důležitým módním trendem se staly halenky, jejichž střídání působilo dojmem stále nových outfitů. Často se nosily pláště různých tvarů, barevné sukně a nejrůznější typy šatů. Jednoduchost modelů podtrhovaly nejrůznější doplňky, například kotníčkové boty typické pro 50. léta či střevíčky. Módní novinkou se staly kabelky a rukavičky vyráběné z plastiku, ale důležitá byla i bižuterie. Celkový vzhled podtrhával účes z krátkých vlasů.⁷³

Důležitým doplňkem světové módy byl klobouk. V Československu však z ideologického hlediska nepřipadal v úvahu. Do popředí se tak dostává šátek, považován za vhodný jak po praktické, tak i po ideové stránce jako symbol městského a venkovského proletariátu.

Do poloviny padesátých se móda příliš neměnila. Délka šatů a pláště stále zůstávala v půli lýtek, ač světová móda střihy zkracovala ke kolenům. Při pořizování nákladnějších oděvů, byly ženy vyzývány, aby vybíraly materiály a vzory, které mohou nosit několik let. V druhé polovině zmiňovaného období se konečně i československá móda nechávala inspirovat světovou módou a zejména Diorovou písmenkovou linií. Společenské šaty začínaly nabírat na složitosti střihů a luxusnosti materiálů, které byly samozřejmě i finančně více náročné. Do šatníku každé ženy se vrátily klobouky, ty začaly být neodmyslitelným doplňkem dámských modelů. Šátky se ještě úplně nevytratily, ženy je velmi často používaly zejména

---

⁷¹ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336, s. 123-126.

⁷² IBID str. 130-132.

⁷³ WALFORD, Jonathan. *1950s American Fashion* [online]. Bloomsbury Publishing, 2012 [cit. 2019-03-14]. ISBN 0747812802. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=ggvDCwAAQBAJ&dq=american+fashion&hl=cs&source=gbs_navlinks_s s. 124.

v chladnějších měsících, ať už na hlavu nebo na krk. Ideologický tlak na nošení šátků se však ve druhé polovině 50. let vytrácel.⁷⁴

4. 2. 1. INSPIRACE NEJEN ZE ZAHRANIČÍ

Ideologický diktát se odrážel i v oblasti spodního prádla. Padesátá léta se vyznačovala omezeností střihů a barev. Ženy měly možnost navštívit výstavní trhy, jež se konaly kupříkladu v Liberci. Tam se představovaly nové materiály i střihy, populární nejen u nás, ale i v zahraničí.⁷⁵ Nové modely se ovšem nedostaly na všechny. Další možností zakoupení nového spodního prádla byl dům elegance v Praze. Bez finančních prostředků to samozřejmě nešlo, mnoho žen tak muselo zvolit obyčejné modely nevkusných barev a střihů. Podprsenky se vyznačovaly svou jednotvárností, za to kalhotky zaznamenaly proměnu.⁷⁶ V polovině 50. let pomalu končí éra takzvaných „bombardáků“, začíná se používat jemnější materiál. Výsledný vzhled tak zabírá menší plochu, a kopíruje tak střihy ze zahraničí.⁷⁷

4. 2. 2. POPULÁRNÍ PODNIKY NEJEN V 50. LETECH

PLEAS

Firma založená již v roce 1873 Josefem Mahlerem, vyráběla různé druhy spodního prádla přes punčochové zboží, ponožky, rukavice až po prádlo z bavlny a umělého hedvábí. Tento podnik byl znárodněn v letech 1945 – 1948. A od roku 1949 se přejmenoval na „Pletářské závody Karla Havlíčka Borovského“.⁷⁸ Zajímavostí je, že právě tyto závody se pravidelně podílely na výrobě prádla pro spartakiády. Zejména kalhotky, nátělníky nebo šortky, které byly pro spartakiády typické.⁷⁹

Elite a. s.

Populární výroba punčochového zboží založená roku 1924 patřila rodině Kunertů, jejíž tradice pleteného zboží sahá až do roku 1905. Firma nesla až do roku 1947 název Kunert,

⁷⁴ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336. 128-130.

⁷⁵ Česká televize: *Pořad Retro - spodní prádlo* [online]. 2010 [vid. 2019-03-07]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10176269182-retro/210411000360013/>.

⁷⁶ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336. S. 274-276.

⁷⁷ Česká televize: *Pořad Retro - spodní prádlo* [online]. 2010 [vid. 2019-03-07]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10176269182-retro/210411000360013/>.

⁷⁸ Historie - Pleas a.s. *Pleas a.s.* [online]. Havlíčkův Brod, 2013 [cit. 2018-01-07]. Dostupné z: <https://www.pleas.cz/o-nas/historie/>.

⁷⁹ Historie - Pleas a.s. *Pleas a.s.* [online]. Havlíčkův Brod, 2013 [cit. 2018-01-07]. Dostupné z: <https://www.pleas.cz/o-nas/historie/>.

tedy po zakládající rodině.⁸⁰ Nový název firmy byl ELITE, sdružené továrny punčoch, národní podnik, Varnsdorf, který byl důsledkem zestátnění firmy v roce 1945. Firma použila obchodní kontakty, které si získala ještě před znárodněním a využila dosud trvající výhody přímého obchodu se zahraničím, tím si získala přísun kvalitního materiálu na výrobu svého zboží, neboť po zestátnění sice měla dostatek zaměstnanců, ale kvalitní materiál chyběl k tomu, aby firma mohla i nadále produkovat komfortní punčochy.⁸¹

TRIOLA

Historie firmy sahá již do období první republiky, konkrétně do roku 1919.⁸² S Triolou a jejím založením byla spojena tři významná jména – Antonín Pařík, Jaroslav Sobola a Josef Džbáněk. Firma se nejprve zaměřovala na výrobu pánských košil, která započala v roce 1930. Rok 1948 sebou přinesl znárodnění a výroba se tak rozšířila na spodní prádlo, bytový textil či plavkové zboží.⁸³ Triola se během 60. let stala velmi významným a dominantním výrobcem spodního prádla, ale i plavek.⁸⁴ Plavky vyrobené z Lycry se staly na konci 70. let oblíbenými i na světových trzích nejen díky snadné údržbě nýbrž i z hlediska zajímavých střihů.⁸⁵

Všechny tři firmy přežily komunistické období a jejich výrobky mají jedno společné, jsou populární i mezi dnešními zákazníky.

4. 2. 3. PUNČOCHY, KTERÉ DOBYLY ČESKOSLOVENSKO

Polyamidová vlákna byla a jsou velmi úspěšná po celém světě. Jejich využití se rozšířilo do celé módní oblasti včetně spodního prádla.⁸⁶ V Československu se o to zasloužil slavný vědec Otto Wichterle, ten pracoval ve Výzkumném ústavu Baťa ve Zlíně, kde vynalezl čistě české polyamidové vlákno nazvané silon a to již ke konci 40. let⁸⁷ Silon se začal vyrábět až na počátku padesátých let a právě z něj - slavné silonové

---

⁸⁰ Historie firmy. *ELITE a.s.: Milan Kopecký* [online]. 2006 [cit. 2018-01-07]. Dostupné z: <https://www.elite-cz.cz/historie-firmy>.

⁸¹ Historie firmy. *ELITE a.s.: Milan Kopecký* [online]. 2006 [cit. 2018-01-07]. Dostupné z: <https://www.elite-cz.cz/historie-firmy>.

⁸² KRSEK, Martin. *Triola* [online]. In: . 4. 11. 2010 [cit. 2020-07-14]. Dostupné z: <https://sever.rozhlas.cz/triola-6916328>.

⁸³ *VLASTA*. 24, č. 6, 24. Československý svaz žen, 1970.

⁸⁴ *Žena a móda*. 31, č. 5. Československý svaz žen, 1979.

⁸⁵ *Žena a móda*. 25, č. 3. Československý svaz žen, 1973.

⁸⁶ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336. S. 274-276, s. 259

⁸⁷ Historie firmy. *ELITE a.s.: Milan Kopecký* [online]. 2006 [cit. 2018-01-07]. Dostupné z: <https://www.elite-cz.cz/historie-firmy>

punčocháče, které i dnes zná každá žena. O vůbec první zpracování v Evropě a tvarování do takzvaných krepsilonek se zasloužila firma Elite.⁸⁸

---

⁸⁸ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336. S. 274-276 s. 260-261

5. ŠEDESÁTÁ LÉTA

5. 1. USA

Druhá světová válka a její důsledky byly už dávno zažehnány, ovšem na řadu se dostaly další události, které ovlivnily nejen politické dění, ale i módní oblast. Americkým prezidentem se v roce 1961 stal John Fitzgerald Kennedy, s ním se na scéně objevuje i jeho manželka Jacqueline Kennedy. Právě ona začala udávat módní trendy počátku 60. let.⁸⁹ Ženskou siluetu s velkým poprsím a úzkým pasem vystřídal ideál mladé, velmi štíhlé ženy s dětskou postavou, jejímž zosobněním se stala právě prezidentova manželka nebo slavná britská modelka, zpěvačka a herečka Lesley Lawson známá pod přezdívkou Twiggy.⁹⁰ Mužská módní inspirace vycházela z tehdy populární britské hudební skupiny *The Beatles*.⁹¹

Zejména v USA je polovina 60. let symbolem sexuální revoluce a také jistého uvolnění morálky, to se odráželo i v módní oblasti. Vzniká populární hnutí Hippies a právě jeho vznik výše uvedené potvrzuje. Hnutí mělo několik cílů, mezi nimi například odlišení od většinové společnosti, se kterou nesouhlasili, ale také sepětí s přírodou nebo vyjádření solidarity s občany Vietnamu a nesouhlasu s válkou v něm probíhající.⁹²

Nedodržovala se žádná pravidla či tvary postav, které byly populární v první polovině desetiletí. Móda už nevyjadřovala společenské normy a pravidla, ale stala se nástrojem vyjádření individuality. Poprvé se v módní oblasti objevuje unisex vzhled, jenž striktně nedodržuje zásady pro mužské a ženské odívání. Muži i ženy nosili dlouhé vlasy, nejčastěji rozpuštěné, pohodlné oděvy, zejména z přírodních materiálů, nejrůznějších barev a rozmanitých tvarů. Odmítali syntetická a umělá vlákna, právě z důvodu spojení s přírodou. Oblečení však nemělo daný pevný řád, spíše naopak. Každý si mohl nosit to, co chtěl nebo co uznal za vhodné, hlavně aby se cítil pohodlně.⁹³

---

⁸⁹ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336, str. 146-147.

⁹⁰ LYNN, Eleri, Richard DAVIS a Leonie DAVIS. *Underwear: fashion in detail*. Paperback edition. London: V&A Publishing, 2014. ISBN 978-185-1777-846. str. 120-132.

⁹¹ *Film, fashion, and the 1960s* [online]. 1. Bloomington: Indiana University Press, [2017], s. 16-17 [cit. 2019-04-16]. ISBN 9780253026415. Dostupné z:

https://books.google.cz/books?id=uFA0DwAAQBAJ&dq=film+fashion+1960&hl=cs&source=gbs_navlinks_s, s. 17.

⁹² POWELL, Polly a Lucy PEEL. *Styly 50. a 60. let*. Praha: V. Svojtka, 1998, ISBN 80-7237-018-9, s. 40-57.

⁹³ POWELL, Polly a Lucy PEEL. *Styly 50. a 60. let*. Praha: V. Svojtka, 1998, ISBN 80-7237-018-9, s. 46-57.

5. 1. 1. SPODNÍ PRÁDLO

V roce 1965 se na trhu objevily minisukně britské návrhářky Maty Quant. Mimo krátký střih se „mini“ vyznačovaly geometrickými jasnými vzory, což vedlo ke vzniku *Pop-Artu* a *Op-Artu*. Modely krásně doplňovaly krátce střižené vlasy natočené do kulata.⁹⁴

Se vznikem minisukní se definitivně prosadily punčochové kalhoty, ty zajišťovaly mnohem větší pohodlí než podvazkové pasy, které jsou v tomto období téměř vytlačeny, a pokud se nosily, musely se zkrátit na maximum, aby nevykukovaly ze spodu krátké sukně.⁹⁵ Ideálem ženské postavy bylo nevýrazné poprsí. Paradoxně ovšem v roce 1964 uvádí kanadská firma na trh podprsenku s push-up efektem pod názvem Wonderbra. Tento typ podprsenky prsa opticky zvětšil a zvednul, což v období plochého hrudníku logicky nemělo příliš velký efekt, a tak se push-upky dočkaly svého uznání až v 90. letech.⁹⁶

Vznik hnutí hippies a jejich sexuální revoluce se odrazily i v oblasti spodního prádla. Toto období velmi přispělo k emancipaci žen a vše co je nějakým způsobem omezovalo, muselo jít pryč. Symbolem určité svázanosti byla pro některé ženy podprsenka. Některé ženy tak podprsenky nenosily vůbec, právě jako symbol volnosti, některé však nenošení podprsenek nepokládaly za důležité.⁹⁷ Přístup ke spodnímu prádlu, a k podprsence obzvláště, tak nebyl jednotný.

Přesto se držel trend nevýrazného poprsí. Některé hippies ženy tomu nevědomky přispěly, když odmítaly nosit podprsenky, a tak vzhled žen, alespoň co se týče horní poloviny těla, zůstal nezměněný po celá 60. léta. K podpoře malých a nevýrazných ňader přispěl návrhář Rudi Gernreich. V roce 1965 přišel s návrhem *no-bra*, podprsenky vyrobené z průsvitného a přiléhavého materiálu, působící neviditelným dojmem. Její uživatelky díky ní

---

⁹⁴ EWING, Elizabeth. *Fashion in underwear: from Babylon to bikini briefs* [online]. Dover ed. Mineola, N.Y.: Dover Publications, 2010, s. 160 [cit. 2019-03-20]. ISBN 0486476499. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=pX5r8p1dPjUC&dq=fashion+in+underwear&hl=cs&source=gbs_navlinks_s, s. 111-127.

⁹⁵ EWING, Elizabeth. *Fashion in underwear: from Babylon to bikini briefs* [online]. Dover ed. Mineola, N.Y.: Dover Publications, 2010, s. 160 [cit. 2019-03-20]. ISBN 0486476499. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=pX5r8p1dPjUC&dq=fashion+in+underwear&hl=cs&source=gbs_navlinks_s, 119-127.

⁹⁶ YALOM, Marilyn. *Dějiny ňadra: kulturní a sociální historie prsou od starověku až po současnost*. Praha: Rybka Publishers, 1999, ISBN 80-86182-92-4. s. 203-204.

⁹⁷ YALOM, Marilyn. *Dějiny ňadra: kulturní a sociální historie prsou od starověku až po současnost*. Praha: Rybka Publishers, 1999, ISBN 80-86182-92-4. S. 205-210.

získaly oporu pro svá prsa a zároveň na okolí působily tak, že žádnou podprsenku nemají.⁹⁸ Což uvítaly zejména stoupenkyně hnutí hippies.

5. 2. MÓDA V ČESKOSLOVENSKU

V USA byla 60. léta symbolem určitého módního uvolnění. I československá móda v 60. letech již tolik nepodléhala ideologickým představám a většina inspirací pocházela zejména ze Západu.⁹⁹ To ovšem neznamená, že by československé ženy držely krok se západním světem. I zde se vyskytovaly problémy v podobě pětiletých plánů, které neumožňovaly rychlé reakce na aktuální módní trendy.¹⁰⁰

5. 2. 1. MÓDNÍ NÁVRHÁŘI A TRENDY 60. LET

Většina módních návrhářů působících v této době se držela oficiálních módních trendů, vycházejících často z pařížské haute-couture, jež byla v těchto letech velmi populární.¹⁰¹ Výjimku tvořil Milan Knížák, autor módy odlišného charakteru a se zcela jiným přístupem. Jednalo se o takzvaný aktualizovaný styl – modely velmi specifické překračující módní tvorbu.¹⁰² Úprava klasických modelů se provedla nejrůznějšími pomalováními, prostřiháváním, propálením nebo se kabátům, sakům či kalhotám ustrihla jedna část a nahradila se odlišně barevným kusem.¹⁰³ Knížákovy návrhy významně přispěly k pozdějšímu vyjádření individuální svobody v módní oblasti a nezávislosti na společenských konvencích.

Stejně jako v USA se dodržovala ženská silueta inspirovaná dětským vzhledem – nevýrazné poprsí, úzká ramena, kratší vlasy a stejně tak se změnila i délka všeho oblečení. Inspirace z Velké Británie přinesla minisukně, ale krátily se i pláště nebo kabáty. Díky minisukním téměř zmizelo užívání spodniček, a sukně jsou tak více „chudé“. Jednoduché mini šaty často doplňovaly krátké kabáty, účesy z krátkých vlasů porůznu

---

⁹⁸ LYNN, Eleri, Richard DAVIS a Leonie DAVIS. *Underwear: fashion in detail*. Paperback edition. London: V&A Publishing, 2014. ISBN 978-185-1777-846. s. 123, 147-148.

⁹⁹ POWELL, Polly a Lucy PEEL. *Styly 50. a 60. let*. Praha: V. Svojtka, 1998, ISBN 80-7237-018-9.

¹⁰⁰ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336.

¹⁰¹ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Česká móda 1940-1970: zrcadlo doby*. Praha: Olympia, c2000. ISBN 80-703-3017-1.45-60.

¹⁰² NÁBĚLEK, Kamil. *Móda Milana Knížáka 1963-1972. Milan Knížák* [online]. INDIGO Multimedia, 2009 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <http://www.milanknizak.com/196-moda/232-1963-1972/>

¹⁰³ NÁBĚLEK, Kamil. *Móda Milana Knížáka 1963-1972. Milan Knížák* [online]. INDIGO Multimedia, 2009 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <http://www.milanknizak.com/196-moda/232-1963-1972/>.

natupírované nebo vyčesané do drdolů. Dalším doplňkem byly malé kloboučky, inspirované Jacqueline Kennedyovou.¹⁰⁴

5. 2. 2. ČESKOSLOVENSKÉ SPODNÍ PRÁDLO

Přelom 50. a 60. let je obdobím výroby elastických vláken. USA dala vzniknout významné „neviditelné“ podprsence (*no-bra*) a později i dalším typům spodního prádla – podprsenkové kombiné, elastické kalhotky či plavky. V Evropě nebyl nástup nových vláken tak rychlý jako právě v USA.¹⁰⁵ Československo muselo nová elastická vlákna dovážet a tak se podprsenky *no-bra* objevují až v následujícím desetiletí. Významným a velmi oblíbeným výrobkem se staly Kaliopky – tenké elastické dámské kalhoty.

V Československu však úroveň spodního prádla neodpovídala potřebám žen. Prádlo mělo neodpovídající a špatné střihy, chyběla dostatečná jemnost a pružnost. V polovině 60. let, konkrétně v roce 1966 dochází ke změně, kdy se prádlo začíná dovážet ze Švýcarska a západního Německa.¹⁰⁶ Prádlo bylo velmi kvalitní a odpovídající potřebám a navíc se objevily i nové typy, například podvazkový pás spojený s kalhotkami. Podvazkové pásy měly až tři různé délky, podprsenky se objevily v nejrůznějších střizích, rovněž se na prádla objevovaly nejrůznější ozdoby, co se ukázalo jako velmi atraktivní a pro Československo neobvyklé byla široká barevná nabídka.¹⁰⁷ Elastická vlákna se používala i při výrobě punčocháčů, legín na běžné nošení či stahovacím, zdravotním potřebám. Díky velké míře elastických vláken se prádlo nevytahalo častým praním, a tak bylo mnohem více hygienické. Nové dovezené prádlo však mělo svoji nevýhodu – vysokou pořizovací cenu, takže si většina dam, nemohla toto prádlo dopřát.¹⁰⁸ Tato cena však naprosto odpovídala vysoké kvalitě prádla.¹⁰⁹

---

¹⁰⁴ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336, s. 150.

¹⁰⁵ POWELL, Polly a Lucy PEEL. *Styly 50. a 60. let*. Praha: V. Svojtka, 1998, ISBN 80-7237-018-9, s. 60.

¹⁰⁶ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Česká móda 1940-1970: zrcadlo doby*. Praha: Olympia, c2000. ISBN 80-703-3017-1.45-60.

¹⁰⁷ *Žena a móda*. XV, č. 2. Československý svaz žen, 1963.

¹⁰⁸ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336, s. 274-275.

¹⁰⁹ *Žena a móda*. XX, č. 9. Československý svaz žen, 1968.

6. SEDMDESÁTÁ LÉTA

V sedmdesátých letech nevládne v módní oblasti jednotný styl stejně tak, jak tomu bylo v předešlém desetiletí. V tomto období se začíná ohlížet na minulost a objevuje se retro styl, který vzniknul zejména jako odpověď na filmy, jež se natočily – Velký Gatsby (1974) režiséra Jacka Claytona jako inspirace z 20. let. Prostřednictvím filmů s Johnem Travoltou se navrátila zpět 50. léta – doba rock'n'rolu.¹¹⁰

Jedním z hlavních materiálů se pro 70. léta stal denim, tužší látka typická pro výrobu džínů. Velmi populární v této oblasti byl americký návrhář Calvin Klein, ten je dnes známý zejména pro širokou kolekci spodního prádla. V 70. letech se ovšem prosadil hlavně díky svým džínům a unisex módě, což dalo mnohou inspiraci i jiným návrhářům desetiletí.¹¹¹

Obrovským trendem pro ženskou módní oblast se staly kalhoty, právě ty vládly celým 70. létům, a podporovaly tak unisex módu. Nejednalo se pouze o džíny, ale o kalhoty nejrůznějších stříhů a barev. Nošení sukní však nezmizelo. Sukně se v 60. letech zkrátily na minimum, a tak přišel návrh délku šatů zase prodloužit. Tento nápad se ovšem setkal s odporem jak na straně uživatelů, kterým dělalo dobře uznání mužů, tak na straně mužských obdivovatelů, kteří se rádi dívali na odhalené ženské nohy.¹¹² Nemluvě o negativním dopadu na ekonomickou oblast.

Sedmdesátá léta módní oblast rozšířily o styly z okraje společnosti nebo lépe řečeno o styly, které by v minulých desetiletích vybočovaly z řady. Okrajové styly existovaly již mnohem dříve a měly jediný cíl – osvobodit se od módního diktátu a ukázat svou nezávislost a svobodu. Podobně tomu bylo i v 70. letech ovšem s tím rozdílem, že právě v tomto desetiletí už nebyl jednotný módní diktát, a v módní oblasti, tak panovala individuální svoboda, jež také rozmnožila zájem o tyto skupiny. „Okrajové“ modely symbolizovaly i určité hudební styly, které jednotlivé skupiny poslouchaly.¹¹³ V sedmém desetiletí 20. století se Hippies móda nijak nevytrácí, právě naopak, stále se drží a získává si další příznivce, ale objevují se další pouliční trendy.

---

¹¹⁰ MÁČHALOVÁ, Jana. *Móda 20. století*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003. Dějiny odívání. ISBN 80-710-6587-0, s. 119.

¹¹¹ YALOM, Marilyn. *Dějiny řádra: kulturní a sociální historie prsou od starověku až po současnost*. Praha: Rybka Publishers, 1999, ISBN 80-86182-92-4 .s. 203-204.

¹¹² MÁČHALOVÁ, Jana. *Móda 20. století*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003. Dějiny odívání. ISBN 80-710-6587-0, s. 120-123.

¹¹³ MÁČHALOVÁ, Jana. *Móda 20. století*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003. Dějiny odívání. ISBN 80-710-6587-0, s. 168-175.

Příkladem mohou být B-boys, skupina inspirovaná hip hopovou muzikou, vzniklá v chudinských slamech newyorského Bronxu.¹¹⁴ B-boys nosili volné oblečení, neboť jejich znakem kromě hudby byl i akrobatický tanec. Další populární skupina vytvořená v polovině 70. let se nazývala punk, v překladu nejhorší veteš.¹¹⁵ Tato skupina vznikla v Londýně jako reakce mladých lidí na negativní věci – stoupání nezaměstnanosti, klesání tradiční morálky a také více environmentálních problémů. Punkeři upoutávali pozornost díky svým nápadným účesům a oblečení. Mezi typické účesy patřilo *čiro* nejrůznějších barev, to mělo také připomínat indiánské účesy Cherokeeů, pro něž tento účes znamenal svobodný život před příchodem evropské civilizace. Typickým oděvem byla roztrhaná trička nebo kalhoty zdobené svastikou či pornografickými obrázky.¹¹⁶ Mezi další typické znaky patřily řetězy, obojky, výrazná tetování a spínací špendlíky na oblečení nebo obličej. Člověk má podle nich být posuzován podle charakteru a ne podle toho jak vypadá a rovněž jako Hippies prosazovali nekonformní přístup ke společenským konvencím, na rozdíl od nich však nevěřili, že se vše vyřeší láskou a mírem, ba naopak.¹¹⁷ Punk se rozšířil i dál, zejména do Evropy a Spojených států, kde si ho oblíbily hlavně skupiny mladých lidí.

6. 1. SPODNÍ PRÁDLO

V 70. letech se do popředí dostává štíhlá postava s lehkými náznaky dámských křivek. Štíhlé tělo mělo být výsledkem zdravého životního stylu a sportu, zejména pak běhu, který byl v 70. letech velmi populární.¹¹⁸ Ovšem právě v oblasti běhu se pro některé ženy objevil problém, neměly ve svých podprsenkách oporu, a tak jim běh přiděloval spíše starosti než to správné uspokojení. S nápadem, jak vyřešit větší oporu pro svá ňadra, přišly dvě americké běžkyně Hinda Miler a Lisa Lindahl.¹¹⁹ Sešily dohromady dva mužské suspensory a ty následně použily jako podprsenku. Nejen že tento nápad rozproudil výrobu sportovních

---

¹¹⁴ POWELL, Polly a Lucy PEEL. *Styly 50. a 60. let*. Praha: V. Svojtka, 1998, ISBN 80-7237-018-9, s. 37-54.

¹¹⁵ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336, str. 174-175

¹¹⁶ MÁČHALOVÁ, Jana. *Móda 20. století*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003. Dějiny odívání. ISBN 80-710-6587-0, s. 168-175.

¹¹⁷ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336, str. 174-175

¹¹⁸ YALOM, Marilyn. *Dějiny ňadra: kulturní a sociální historie prsou od starověku až po současnost*. Praha: Rybka Publishers, 1999, ISBN 80-86182-92-4. s. 205-206.

¹¹⁹ LYNN, Eleri, Richard DAVIS a Leonie DAVIS. *Underwear: fashion in detail*. Paperback edition. London: V&A Publishing, 2014. ISBN 978-185-1777-846. str. 160.

podprsenek, jež se staly velkým trendem tohoto desetiletí, ale zároveň si přivlastnily čistě mužských symbol, s čímž se mnozí nemohli smířit.¹²⁰

Ovšem nejen sportovní podprsenky vládly sedmému desetiletí. Ke konci 70. let vzniká velmi populární značka spodního prádla – Victoria's Secret. Zakladatel Roy Raymond tuto firmu založil společně se svou manželkou, již chtěl dopřát krásné a vkusné prádlo. Paradoxně ho však k myšlence založení obchodu nepřivedla manželka, nebo alespoň ne přímo, ale jeho osobní zkušenost s výběrem spodního prádla pro svou drahou polovičku v neúrodném obchodě s nepříjemnou prodavačkou.¹²¹ Rozhodl se, že obchod, jenž založí, bude koncipovat tak, aby se hlavně muži cítili dobře při výběru dámského prádla a ne jako on tehdy v nepříjemném prostředí. Což se mu také povedlo a jeho obchod našel inspiraci v podobě viktoriánského budoáru, proto také název Victoria's Secret.¹²² Spodní prádlo této značky mělo velmi široký sortiment od obyčejných stříhů a tvarů až po krajkově zdobené, bavlněné, saténové a nylonové modely.¹²³

6. 2. ČESKOSLOVENSKÁ MÓDA V 70. LETECH

Problém prodlužování sukni se Československa příliš netýkal, ne že by se tady sukně neprodužovaly, ale československá móda tento fakt prostě přijala bez větších emocí. Sukně se od poloviny 70. let vyráběly ze šikmě střižených pruhů a od pasu dolů se postupně rozšiřovaly.¹²⁴ Celé desetiletí se nosily přiléhavé halenky, jež nedoplňovaly pouze sukně, ale i kalhoty. Právě kalhoty byly velmi populární stejně tak v Československu, jako v USA.

Pevná látka zvaná denim se používala k výrobě sukni, kalhot a dalšího džínového zboží. V Československu však džíny z počátku bojovaly s cenzurou, kterou však nakonec překonaly. Pro džíny se běžně používal hovorový název rifle, což byla italská značka tohoto typu zboží, u nás prodávaná v Tuzexu společně s dalšími značkami džínů.¹²⁵ Zvýšený zájem o džínové zboží samozřejmě nepostačoval k uspokojení všech zákazníků, a tak se domácí

---

¹²⁰ LYNN, Eleri, Richard DAVIS a Leonie DAVIS. *Underwear: fashion in detail*. Paperback edition. London: V&A Publishing, 2014. ISBN 978-185-1777-846. str. 160.

¹²¹ YALOM, Marilyn. *Dějiny ňadra: kulturní a sociální historie prsou od starověku až po současnost*. Praha: Rybka Publishers, 1999, ISBN 80-86182-92-4 .s. 205-207.

¹²² YALOM, Marilyn. *Dějiny ňadra: kulturní a sociální historie prsou od starověku až po současnost*. Praha: Rybka Publishers, 1999, ISBN 80-86182-92-4, s. 205-206.

¹²³ YALOM, Marilyn. *Dějiny ňadra: kulturní a sociální historie prsou od starověku až po současnost*. Praha: Rybka Publishers, 1999, ISBN 80-86182-92-4 .s. 205-206.

¹²⁴ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336, str. 174-175.

¹²⁵ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336, str. 186-189.

výroba pokusila o zpracování vlastních džínů z jiného materiálu, než byl denim, džíny ale neodpovídaly příslušné kvalitě.¹²⁶

6. 2. 1. SPODNÍ PRÁDLO

I v Československu přetrvával vliv hnutí hippies a jejich sexuální revoluce z konce 60. let. Právě díky zmíněné revoluci podprsenka zmizela z některých šatníků, ale nevytratila se úplně. Začaly se nosit nevyztužené podprsenky po vzoru francouzské návrhářky Gossard Lilly, v USA se však nejednalo o jediný stříh podprsenky.¹²⁷ Často se také objevovaly podprsenky bez ramínek a dokonce i bez zapínání, podprsenka se tak skládala pouze ze dvou samostatných košíčků spojené průhledným páskem.¹²⁸ Avšak, jak už tomu v předešlých desetiletích bývá, domácí výroba v Československu často nestíhala světové módní trendy. Naštěstí se brzy (1973) objevilo elastické spodní prádlo národního podniku Triola, vyrobené z lycry, monofilu a částečně i z krajky. Módním hitem se staly bavlněné kalhotky s potiskem dne v týdnu, často prodávané v sedmidílné sadě. Ne vždy však bylo toto zboží dostupné, a tak se prodávalo „pod pultem“ nebo v Tuzexu.¹²⁹

Stále více populární byly punčochové kalhoty, ty vytlačovaly punčochy, k jejichž nošení se používal podvazkový pás. I tak nezůstávaly podvazkové pásy opomíjeny a stále se používaly, ovšem už ne v takové míře, jako se tomu tak dělo v 50. letech.¹³⁰ Punčochové kalhoty měly nejrůznější barvy a vzory, pro ženy v Československu ale opět nedostatkové zboží.¹³¹

Československý ideální typ postavy kopíroval zahraničí. Jednoznačně vítězilo vysportované a opálené tělo. Celkově se v tomto období velmi pečovalo o pleť, zdraví a krásu. Dokazuje to zvýšený zájem o sportovní aktivity jako například tenis, volejbal nebo běh, a rozšířil se i sortiment nejrůznějších kosmetických přípravků, které v Československu byly zas značně omezené.¹³²

---

¹²⁶ MÁCHALOVÁ, Jana. *Móda 20. století*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003. Dějiny odívání. ISBN 80-710-6587-0, s. 149-165.

¹²⁷ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336, str. 191.

¹²⁸ *Ebony*. Johnson Publishing Company, leden 1971. ISSN 0012-9011.

¹²⁹ MÁCHALOVÁ, Jana. *Móda 20. století*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003. Dějiny odívání. ISBN 80-710-6587-0, s. 149-159.

¹³⁰ *Žena a móda*. XVIII, č. 1. Československý svaz žen, 1966.

¹³¹ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336, str. 199.

¹³² HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Česká móda 1940-1970: zrcadlo doby*. Praha: Olympia, c2000. ISBN 80-703-3017-1.45-60, s. 86-90.

7. OSMDESÁTÁ LÉTA

Rok 1980 a celé osmé desetiletí jsou v mnoha ohledech zásadní a zlomové. Osmdesátá léta se stávají jistým symbolem rovnocenného postavení mužů žen a to, zejména, co se pracovních pozic týče.¹³³ Jistě tomu napomohly i politické změny, a to zejména ve Velké Británii, kde se premiérkou stává Margaret Thatcher, zvaná též jako „železná lady“. Na významnou politickou pozici se dostala žena, což pomohlo sebevědomí dalších žen, které se již nebály čistě mužských pracovních pozic, jakými byla například manažerská pracovní místa.¹³⁴ Jistému zrovnoprávnění odpovídalo též oblečení. U žen se definitivně prosadily kalhoty, opustila se tak dlouhá éra nošení kalhot jen u mužů a ženy tak měly na výběr. Rovněž se objevily ramenní vycpávky a siluety ve tvarech X či Y, tímto se opět vrací trendy populární zejména ve 40. letech, kdy ženy také nahrazovaly mužskou práci.¹³⁵

V USA se objevil kult utrácení peněz a bohatý život na úrovni, a tak se vytrácí zájem o nejrůznější alternativní skupiny jako například hippies a punk. Život na úrovni byl v přímé úměře s oblečením. Nemohlo vypadat nedbale či obnošeně, ale muselo působit dojmem formálnosti a elegance. Proto se v této době také prosadily obleky od Armaniho, Hugo Bosse či amerického návrháře Ralpha Laurena, určené nejen pro muže.¹³⁶ Tyto módní trendy se šířily zejména díky americkým seriálům jako Dallas či Dynastie, rovněž známé i v Československu.¹³⁷

Jak jsem již zmiňovala, ženy začaly nosit do té doby výhradně mužský kus oblečení – kalhoty. Právě změna identity pohlaví se stala dalším typickým znakem těchto let. Netýkala se však jen žen, ale i mužů, u nichž se zase objevovaly do té doby typicky ženské prvky, jako například boty na platformách či podpatcích.¹³⁸

---

¹³³ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5833-6, s. 202 – 208.

¹³⁴ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5833-6, s. 202 – 208.

¹³⁵ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5833-6, s. 202 – 208, 165 – 168.

¹³⁶ MÁČHALOVÁ, Jana. *Budiž móda: průvodce dějinami módy 20. století*. Praha: Brána, 2012. ISBN 978-80-7243-608-8, s. 117 – 128.

¹³⁷ MÁČHALOVÁ, Jana. *Budiž móda: průvodce dějinami módy 20. století*. Praha: Brána, 2012. ISBN 978-80-7243-608-8, s. 117 – 128.

¹³⁸ MÁČHALOVÁ, Jana. *Budiž móda: průvodce dějinami módy 20. století*. Praha: Brána, 2012. ISBN 978-80-7243-608-8, s. 117 – 128.

7. 1. SPODNÍ PRÁDLO

Na počátku 80. let pokračuje trend z předešlého desetiletí. Spodní prádlo, které na počátku mnou zkoumaného období plnilo zejména praktickou funkci, začalo postupně plnit i funkci jisté svůdnosti. Podprsenky odhalovaly část ňader, pod běžné oblečení již není nutné nosit kombiné a spodničky. Ty se využívají zejména pod společenské šaty a ne pod běžné oblečení.¹³⁹ Podobně je tomu i se stahovacími pásy. Tyto druhy spodního prádla již neplnily funkci dokreslující a podtrhující siluetu nějakou určitou siluetu, neboť v 80. letech nebyla daná jedna pevná módní linie, jako v předešlých desetiletích.¹⁴⁰ V tomto desetiletí tak měl tento druh prádla čistě zeštíhlovací funkci, fungující dobře zejména pod splývavé šaty.¹⁴¹

Zásadním zlomem prošly také kalhotky. Objevily se takzvané bokovky.¹⁴² Zasahovaly těsně po břicho, které téměř nezakrývaly na rozdíl od kalhotek z minulých desetiletí.¹⁴³ Avšak velmi zásadním druhem se stala tanga. Ta se objevila již na konci 70. let zejména v Jižní Americe konkrétně v Brazílii.¹⁴⁴ V USA se prosadily právě v 80. letech. Tanga, odhalující celé hýždě, se tak vůbec neohlízejí na původní funkci spodního prádla, zakrývat intimní partie, ale naopak se staly jistým uvolněním a rovněž sexuálním symbolem. V Československu se však tento druh kalhotek objevuje až po revoluci, konkrétně na počátku 90. let.¹⁴⁵

---

¹³⁹ *Žena a móda*. Československý svaz žen, březen 1980.

¹⁴⁰ *VLASTA*. 34, č. 14. Československý svaz žen, 1980.

¹⁴¹ *VLASTA*. 34, č. 31. Československý svaz žen, 1980.

¹⁴² *Ebony*. [online] Johnson Publishing Company, červenec 1980. ISSN 0012-9011. [23. 4. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAJ&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiy=1950#all_issues_anchor

¹⁴³ *Ebony*. [online] Johnson Publishing Company, říjen 1980. ISSN 0012-9011. [23. 4. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAJ&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiy=1950#all_issues_anchor

¹⁴⁴ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5833-6, s. 223 – 224.

¹⁴⁵ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5833-6, s. 223 – 224.

8. KOMPARACE

8. 1. TŘICÁTÁ LÉTA

Ve třicátých letech se v obou státech objevily novinky ve spodním prádle. Jelikož se v módní siluetě dbalo na eleganci a zvýraznění ženských křivek, začal se opět zvýrazňovat pas. Korzety však zmizely společně s 19. stoletím a tak se začaly používat nové druhy prádla plnící stejnou funkci. Jednalo se o podvazkové pásy a stahovací pásy a rovněž kombiné. Střihy prádla se neliší, naopak jsou si velmi podobné a jednoduché, nenáročné na zdobenění, více se dbalo na funkci prádla než na to, jak prádlo vypadá. Vzhledem ke krizi, která zasáhla celý svět tak nejsou patrné rozdíly v jednotlivých státech. Totéž se týkalo barevné dostupnosti, v obou státech se dala sehnat zejména bílá barva.¹⁴⁶ Z dostupných zdrojů je patrné, že nabídka spodního prádla zejména v USA byla celkem rozmanitá, neboť se reklamy s ním objevily v časopisu *Life* pravidelně. Otázkou ovšem zůstává, jestli si ženy v době krize mohly dovolit prádlo kupovat anebo si prádlo také povětšinou šily, stejně jako v Československu. Zásadní látkou objevenou právě v těchto letech byl nylon, který se začal využívat zejména pro výrobu punčoch. Do Československa se nylon dostal až počátkem 40. let. Prádlo se tak zde vyrábělo ze zbytků dostupných látek.

8. 2. ČTYŘICÁTÁ LÉTA

Obě země se zúčastnily druhé světové války, i když každá na jiné straně. Ať už stály vedle sebe nebo naopak proti sobě, módní oblast byla válečným a poté i poválečným staven velmi zasažena. Nebral se na ni moc velký zřetel, neboť ve válce šlo hlavně o záchranu života či uživení sebe a rodiny. V obou zemích se tak objevují praktické modely pracovních uniforem pro ženy. Variabilita střihů spodního prádla se z počátku 40. let neobjevuje ani v klasickém oblečení natož pak ve spodním prádle, které je v obou případech strohé a určené pouze k zakrytí intimních částí těla. Žádný rozdíl mezi zeměmi tak není patrný. Změna nastává ke konci 40. let a to zejména v USA, kdy se začínaly prosazovat zejména barevné kombinace prádla pocházející původem z Francie z návrhů Christiana Diora.¹⁴⁷ Prádlo se objevilo v dosud neobvyklých tmavých odstínech, jakou byla například černá či tmavě fialová. Rovněž rozmanitost střihů se společně s ukončením války v USA objevila a prádlo se opět začalo nabízet v časopisech. Podprsenky a ani jiné druhy prádla se nijak zvlášť

---

¹⁴⁶ *Life*. [online] Time Inc, 8. listopad 1948. ISSN 0024-3019. [11. 7. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id= EEEAAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

¹⁴⁷ LYNN, Eleri, Richard DAVIS a Leonie DAVIS. *Underwear: fashion in detail*. Paperback edition. London: V&A Publishing, 2014. ISBN 978-185-1777-846.

nezdobily, ale měly hranatý tvar, typický pro toto období. Ani dostupnost prádla nebyla v USA nijak zvlášť problematická.¹⁴⁸

Československo však právě v tomto období začalo zaostávat a to zejména kvůli komunistickému režimu, který s sebou kromě znárodnění mnoha módních firem přinesl též plánované hospodářství, které nezasáhlo jen módní oblast. Situaci však nepomohl ani válečný a poté poválečný stav země. Spodní prádlo, stejně tak jako ostatní ošacení se přešívalo již ze starých a používaných kusů. Pokud se naskytla nějaká možnost prádlo si koupit, většinou na něj ženy neměly finanční prostředky.¹⁴⁹ Řešila se tak pouze funkčnost prádla a to po celé toto období na rozdíl od USA, kde ke změně došlo ke konci desetiletí. Paradoxem ovšem je, že právě v tomto období se objevuje barevné prádlo, neboť k jeho užití se často používaly staré, ale barevné látky.¹⁵⁰ Problém se však ukázal v pohodlnosti nošení. Pokud ženy nosily přešité prádlo, látka byla často stará a ne příliš foremná, a tak se příliš nepřizpůsobila tělu.¹⁵¹ Podobné problémy se objevily i u šitého prádla a to zejména u podprsenek. Ženy neznaly přesné střihy, které často pouze odhadovaly, a tak podprsenky uživatelkám neseděly. K větší pohodlnosti nepřispěly ani látky, ze kterých se prádlo šilo, neboť látky z šatů nedodávaly potřebnou oporu prsům či stahovací efekt.

8. 3. PADÉSÁTÁ LÉTA

Oproti předešlým létům se v tomto období prádlo začalo zdobit. Zpočátku pouze jednoduše zesílením látky v některých oblastech, přidáním krajky na okraj košíčků, či na okraj podvazkových pásů. Dále se jako zdobení objevily drobné mašličky nebo kytičky. Rovněž střihy různých druhů prádla byly mnohem více rozmanité. Módní linie padesátých let se vyznačuje úzkým pasem a velkým poprsím a to šlo ruku v ruce s vývojem spodního prádla.

Spojené státy americké se z poválečné krize vrátily k běžnému životu celkem rychle, a tak se i časopisy věnovaly běžným potřebám. Velmi často se v amerických časopisech vyskytovaly reklamy na nejrůznější druhy spodního prádla. Některé upozorňovaly na změnu módní linie v průběhu let a zdůrazňovaly své výrobky k dotvoření siluety populární v tomto desetiletí, jiné jen nabízely své zboží. Spodní prádlo se objevilo v nejrůznějších

---

¹⁴⁸ LYNN, Eleri, Richard DAVIS a Leonie DAVIS. *Underwear: fashion in detail*. Paperback edition. London: V&A Publishing, 2014. ISBN 978-185-1777-846.

¹⁴⁹ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336, s. 148- 157.

¹⁵⁰ Rozhovor s Blankou Rücklovou, 22. 4., 30. 4. 2020, Skalice u České Lípy.

¹⁵¹ Rozhovor s Evou Hellerovou, 23. 5. 2020, 25. 5. 2020, Česká Lípa.

střížích. Zejména tvary podprsenek byly velmi variabilní. Základem zůstaly špičaté košíčky, oproti předešlému desetiletí značně širší a tudíž i pohodlnější. Některé z nich měly klasická ramínka, objevily se však i podprsenky bez ramínek, které se nosily zejména pod bez ramínkové šaty. Podprsenky měly povětšinou široké pásy, které se drží po celé toto období a to nejen v USA, ale i v Československu. Oproti 40. létům se však výrazně zkrátily. Zajímavým vývojem prošly i podvazkové pásy, které se spojily s kalhotkami, americké uživatelky tak nosily o jeden kus prádla méně než československé ženy. Tyto pásy měly delší nohavice, většinou až do půlky stehů a na konci měly klipsny pro zachycení punčoch.¹⁵² Rovněž barevná škála byla velmi variabilní, kromě klasických světlých barev se celkem pravidelně objevilo prádlo v barvě černé či tmavě modré.¹⁵³

Teprve v padesátých letech se v Československu prosadil špičatý tvar podprsenek. I během padesátých let si ženy prádlo povětšinou šily samy, anebo si jej nechávaly šít od povolaných švadlen. Časopisy v tomto období obsahovaly návody na nejrůznější stříhy a rovněž doporučovaly materiál, který je vhodný pro daný stříh. Reklamy a nabídky se spodním prádlem se v pátém desetiletí prakticky neobjevují. Oproti americkým časopisům, které obsahovaly i fotografie s modelkami ve spodním prádle, byly ty československé o něco chudší, neboť zde se spodní prádlo prezentovalo pouze v podobě kreslených obrázků. Co se týče podvazkových pásů, tak neprošly zásadním vývojem, co se týče stříhů a materiálů. Stále zůstávaly dlouhé a nespojily se s kalhotkami, jako se tomu stalo v USA. Nabídka prádla však přece jen byla mnohem variabilnější, než v předešlém desetiletí. Začaly se konat speciální veletrhy, kde se dalo koupit prádlo v dosud nevídaných barvách a z mnohem pohodlnějších materiálů. Kvalitnější prádlo se dalo též sehnat v Domě elegance v Praze.¹⁵⁴ S kvalitou však přímo úměrně stoupala i cena prádla a většina žen si tak toto prádlo nemohla dovolit.

Přece jen se však v Československu našlo něco, čím mohlo být napřed oproti USA. Již v předešlém desetiletí vynalezl vědec Otto Wichterle ryze české polyamidové vlákno nazvané později silon, který se právě v pátém desetiletí začal vyrábět a později se využíval

---

¹⁵² HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336, s. 173-174.

¹⁵³ *Life*. [online] Time Inc, 18. duben 1968. ISSN 0024-3019. [cit. 2. 7. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id= EEEAAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

¹⁵⁴ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336, s. 173-174.

pro výrobu spodního prádla a zejména pro výrobu punčoch.¹⁵⁵ Na rozdíl od nylonu se silon choval mnohem pružněji a rovněž se vyznačoval vysokou mírou pohodlnosti. Silonové punčochy zvané též silonky se tak díky těmto příznivým vlastnostem udržely v dámských šatnících až do dnešní doby.

8. 4. ŠEDESÁTÁ LÉTA

Toto desetiletí se vyznačovalo uvolněním a to jak v USA, tak v Československu. V USA tomu jednoznačně pomohlo hnutí hippies v Československu pak druhá polovina 60. let a jisté oprostění se od konvekci. Dalším výrazným prvkem těchto let bylo krácení sukní a to na minimum jejich délky. S tím také přichází krácení podvazkových pásů a jejich pozdější úplně vytlačení z dámských šatníků, neboť v obou státech na řadu přišly punčochové kalhoty.

Hippies a jejich sexuální revoluce, přineslo zejména osvobození se od některých druhů spodního prádla, zejména od podprsenek, které ženy často nenosily. Na to reagovaly i návrhy no-bra, neboli neviditelných podprsenek, které prsa nezvýrazňovaly, ba naopak dokonce zakrývaly, i přesto však dávaly potřebnou oporu.¹⁵⁶ Jistým paradoxem však byly push-up podprsenky, které se rovněž prosadily v tomto období, časopisy však tyto podprsenky prezentovaly mnohem více, než neviditelné podprsenky. Neviditelné podprsenky však sebou přinesly elastická vlákna, ta se však začala hojně využívat nejen u výroby podprsenek, ale i u stahovacích pásů a kombiné.¹⁵⁷ Právě kombiné prošla v šestém desetiletí zásadní změnou, neboť kombiné se spojilo i s podprsenkou a kalhotkami a tak mohly americké uživatelky nosit pouze jeden kus spodního prádla.

Kromě variabilních tvarů se objevila též hojná barevná kombinace. Neexistovaly již jen jednobarevné kusy prádla, ale barvy se na jednom kusu prádla kombinovaly, ve formě barevných kytiček, puntíků či jiných tvarů.¹⁵⁸ Objevila se též speciální letní pyžama, která měla podobu bikin – volnější podprsenky a mini kraťasy, vyrobené zejména z bavlny.¹⁵⁹

---

¹⁵⁵ Otto Wichterle. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-07-1.]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Otto_Wichterle#P%C5%AFsoben%C3%AD_ve_ZI%C3%ADn%C4%9B.

¹⁵⁶ LYNN, Eleri, Richard DAVIS a Leonie DAVIS. *Underwear: fashion in detail*. Paperback edition. London: V&A Publishing, 2014. ISBN 978-185-1777-846. s. 123, 147-148.

¹⁵⁷ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336, s. 173-174.

¹⁵⁸ *Life*. [online] Time Inc, 18. duben 1968. ISSN 0024-3019. [cit. 2. 7. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

¹⁵⁹ *Life*. [online] Time Inc, 18. duben 1968. ISSN 0024-3019. [cit. 2. 7. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

V USA se reklamy na spodní prádlo objevovaly již od 30. let, v československých časopisech se první reklamy vyskytovaly už na počátku 60. let. Nabízely zejména podprsenky a podvazkové pásy. Fotografie žen ve spodním prádle se v USA běžně objevovaly již v předešlých obdobích, pro československé čtenářky to byla ovšem novinka.

Uvolnění režimu rovněž přineslo více střihů spodního prádla s bohatším zdobením. Často se používala krajka, která potahovala celé košíčky u podprsenek, větší plochy u podvazkových pásů nebo zdobila zakončení punčoch, ale i noční prádlo, zejména košilky, které rovněž prošly viditelným zkrácením. Prosazování elastických materiálů pro výrobu československého prádla probíhalo pomaleji než v USA a úplně se tyto látky prosadily až ke konci 60. let. Prádlo z tohoto materiálů se vyznačovalo pohodlností zároveň však také vysokou cenou.

Ačkoli proti předešlým létům byl výběr spodního prádla mnohem větší, i tak mnohé střihy nevyhovovaly obzvláště uživatelkám, s velkým poprsím. Vybrat si mohly pouze ze tří velikostí, což bylo oproti výběru velikostí v USA naprosté minimum, neboť americké časopisy nabízely až 7 různých velikostí u podprsenek i více.¹⁶⁰

8. 5. SEDMDESÁTÁ LÉTA

Obecně se toto období vyznačuje trendem sportovní postavy a celkovou péčí o tělo. Proto se v obou státech vyskytují reklamy na nejrůznější kosmetické přípravky, v USA byla nabídka nejrůznějších přípravků rozmanitější než v Československu, ale i československé uživatelky si mohly vybrat kvalitní kosmetiku, například tu od značky Dermacol.¹⁶¹

V USA společně se sportovní postavou přišel i návrh na sportovní podprsenku.¹⁶² V Československu se tento druh prádla objevil až ke konci 80. let.¹⁶³ Již na počátku tohoto období se tvar podprsenek změnil, kromě oblých tvarů košíčků, které se objevily již v předešlém desetiletí, začaly podprsenky odkrývat část ňader a stejně tak podprsenkové pásy se zužovaly a krátily. Odhalení ňader způsobily speciálně upravené košíky, každý košíček byl

---

¹⁶⁰ *Life*. [online] Time Inc, 25. listopad 1968. ISSN 0024-3019. [11. 7. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id= EEEAAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

¹⁶¹ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336, s. 170-189.

¹⁶² LYNN, Eleri, Richard DAVIS a Leonie DAVIS. *Underwear: fashion in detail*. Paperback edition. London: V&A Publishing, 2014. ISBN 978-185-1777-846.

¹⁶³ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336, s. 170-189.

oporou pro jedno z ňader a podprsenka, tak podávala mnohem větší oporu a zároveň vypadala přitažlivěji.

Rovněž kalhotky prošly změnou, v předešlém desetiletí kalhotky zakrývaly celé hýždě, nyní stejně jako u podprsenek, začínaly kalhotky část pozadí odkrývat.

V Československu se teprve v sedmém desetiletí objevili příznivci hnutí hippies. S nimi, se do Československa dostaly i neviditelné, nevyztužené podprsenky populární v USA již v 60. letech. S tím souvisí i prosazení elastických vláken, z nich se vyráběly zejména podprsenky značky Triola. Spodní prádlo se vyrábělo stále většinou z bílé barvy, ta byla velikou nevýhodou, neboť častým praním a nošením se na spodním prádle vytvořily žluté fleky, a tak se podprsenky začaly více zdobit, a rovněž se prosadil i potisk.¹⁶⁴

8. 6. POČÁTEK OSMDESÁTÝCH LET

Podprsenky se v obou státech stále více zdokonalovaly. Jejich tvar už byl zaoblený celý, zmizely tak špičaté košíčky, stejně tak si výrobci hrály s nejrůznějšími typy výkrojů. Nabídka spodního prádla se zejména v USA vyznačovala velkým výběrem. V Československu oproti předešlým desetiletím byla nabídka též široká, americké nabídce však ani zdaleka nestačila. Jednalo se zejména o barevnou nabídku. V USA se pravidelně objevovaly tmavé barvy či prádlo s potiskem, zatímco v Československu se jednalo spíše o podpultové zboží.¹⁶⁵

Největší novinkou však byla jednoznačně tanga, která rozbila veškeré zábrany a odhalovala tak celé hýždě. Populárními se staly v USA právě počátkem 80. let v Československu však jisté zábrany ještě existovaly, a tak se tanga prosadila až po roce 1989.

---

¹⁶⁴ VLASTA. Roč. 28, č. 6. Československý svaz žen, 1974.

¹⁶⁵ *Ebony*. [online] Johnson Publishing Company, červenec 1980. ISSN 0012-9011. [23. 4. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAJ&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiy=1950#all_issues_anchor

9. ODLIŠNÝ ROZMĚR SPODNÍHO PRÁDLA

Odhalená ženská postava se velmi často objevovala na plakátech, zejména v období světových válek. Americké plakáty v období první světové války zobrazovaly německého nepřítele jako velkou a obludnou gorilu, která nese odhalenou strachující se ženu. Odhalené poprsí zde symbolizovalo ženskou bezbrannost a strach.¹⁶⁶ Plakát náboru pro ženskou brigádu v SSSE naopak ukazuje odhalenou ženu, jako velmi silnou a odhodlanou. Německý plakát zobrazoval kojící matku, která má ukazovat, že německé děti vyrůstají ze silných žen, tím pádem i vojáci jsou silní.¹⁶⁷

V meziválečném období ženy z plakátů zase rychle mizí a opět se objevují až v období druhé světové války. Na amerických plakátech ovšem ženská odhalená postava prošla zásadní změnou. Žena vyobrazovaná na těchto plakátech už nesymbolizovala národ jako takový, ale mnohem více zastupovala konkrétní ženu, většinou v pracovním oděvu sestřičky, ženských pomocných armád nebo jako ochraňovatelky dětí.¹⁶⁸ Ženská ňadra ovšem z plakátů nezmizela. Objevovala se na špičkách letadel, buď lehce zahalená jednoduchou podprsenkou, nebo odhalená úplně. Žena nakreslená na těchto obrázcích dodávala vojákům pocit síly.¹⁶⁹ Ženská ňadra se tak v období druhé světové války stala jakýmsi symbolem, díky němuž se dá přečkat období války a v poválečném období pomohou zapomenout na prožitá traumata. Symbol ženství se tedy velmi zvýrazňoval, důkazem toho je ideál postavy z 50. let, kdy velké poprsí bylo velmi populární stejně jako podprsenky s vycpávkami, které mělo velká ňadra dokreslovat.¹⁷⁰

V šestém a sedmém desetiletí 20. století se objevuje přirozený vzhled dámského poprsí. Důvodem bylo šíření emancipace žen, vznik hnutí Hippies a sexuální revoluce.¹⁷¹ V tomto období se ženy hlásily ke svobodě, větší volnosti. Spodní prádlo a hlavně podprsenky měly tuto volnost omezovat. Jednoznačným příkladem je „pálení podprsenek“ provedené při volbě Miss Ameriky roku 1968 v Atlantic City americkou Woman's Liberation. V rámci

---

¹⁶⁶ YALOM, Marilyn. *Dějiny ňadra: kulturní a sociální historie prsou od starověku až po současnost*. Praha: Rybka Publishers, 1999, ISBN 80-86182-92-4. s. 151-160.

¹⁶⁷ YALOM, Marilyn. *Dějiny ňadra: kulturní a sociální historie prsou od starověku až po současnost*. Praha: Rybka Publishers, 1999, ISBN 80-86182-92-4. s. 151-162.

¹⁶⁸ YALOM, Marilyn. *Dějiny ňadra: kulturní a sociální historie prsou od starověku až po současnost*. Praha: Rybka Publishers, 1999, ISBN 80-86182-92-4. s. 151-162.

¹⁶⁹ POWELL, Polly a Lucy PEEL. *Styly 50. a 60. let*. Praha: V. Svojtka, 1998, ISBN 80-7237-018-9, s. 40-57.

¹⁷⁰ New Look. *Dior* [online]. [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: https://www.dior.com/couture/en_hk/the-house-of-dior/the-story-of-dior/the-new-look-revolution.

¹⁷¹ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336, s. 173-174.

této akce měly ženy své podprsenky sundávat a následně pálit. Pravda je ovšem taková, že ženy z Woman's Liberation sice vyzývaly zúčastněné k odhození podvazkových pásů, natáček a umělých řas, ale samotné podprsenky se nepálily, nýbrž jen odhazovaly do popelnic.¹⁷² Spodní prádlo a nejrůznější zkrášlovací doplňky se považovaly za hloupé symboly, které diktují ženám, jak mají vypadat a co mají nosit a zároveň omezují jejich svobodu.¹⁷³ Některé ženy v rámci omezování svobody odmítaly nosit i sukně, vysoké podpatky, nepoužívaly make-up nebo epilační strojky.¹⁷⁴

Ženy v 60. a 70. letech odmítaly ideál o velkých a pevných ňadrech populární v 50. letech. V šestém desetiletí a na začátku sedmého bylo populární podprsenky nenosit vůbec v 70. letech se však znovu objevují na ženských ňadrech. Dámy se nechtěly jen tak vzdát boje za svobodu a stále odmítaly velká nafouklá ňadra, pochopily však, že nějakou oporu pro svůj hrudník potřebují. Tak začaly vznikat neviditelné podprsenky, které splňovaly potřebné funkce pro oporu, ale zároveň nebylo poznat, že uživatelka nějakou podprsenku má.¹⁷⁵ Stále se ovšem objevovaly incidenty, kdy ženy odhalovaly svá ňadra bez podprsenek, právě jako upozornění na určitá problémová témata, jakými byly sexismus, pornografie, zdravotní péče nebo bezpečný sex. S tímto protestem se můžeme setkat i v dnešní době v mnoha feministických hnutích nejen v Americe, nýbrž i v ostatní zemích.¹⁷⁶

---

¹⁷² YALOM, Marilyn. *Dějiny ňadra: kulturní a sociální historie prsou od starověku až po současnost*. Praha: Rybka Publishers, 1999, ISBN 80-86182-92-4, s. 275-278.

¹⁷³ YALOM, Marilyn. *Dějiny ňadra: kulturní a sociální historie prsou od starověku až po současnost*. Praha: Rybka Publishers, 1999, ISBN 80-86182-92-4, s. 275-278.

¹⁷⁴ YALOM, Marilyn. *Dějiny ňadra: kulturní a sociální historie prsou od starověku až po současnost*. Praha: Rybka Publishers, 1999, ISBN 80-86182-92-4, s. 275-278.

¹⁷⁵ LYNN, Eleri, Richard DAVIS a Leonie DAVIS. *Underwear: fashion in detail*. Paperback edition. London: V&A Publishing, 2014. ISBN 978-185-1777-846. s. 123, 147-148.

¹⁷⁶ HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336, s. 173-174.

10. VÝVOJ SPODNÍHO PRÁDLA Z HLEDISKA DOBOVÝCH ČASOPISŮ

Tato kapitola obsahuje shrnutí hlavních vývojových směrů spodního prádla v Československu a USA z hlediska místních časopisů. Jedná se o československé časopisy *Vlasta* a *Žena a móda* a o americké časopisy *Life* a *Ebony*. Vývoj spodního prádla z hlediska časopisů, popisují od roku 1950 do roku 1980. Československá kapitola je doplněna o výpovědi uživatelék spodního prádla. Jedná se o čtyři dámy narozené mezi léty 1942 – 1945, jejich výpovědi jsem použila jako doplňující informace. Zejména v této kapitole je využití výpovědí rovněž srovnáním oficiálního pohledu a skutečnosti, jak to se spodním prádlem vypadalo doopravdy. Pamětnice vyprávěly zejména o dostupnosti, rozmanitosti a pohodlnosti spodního prádla v období od 50. – 70. let minulého století. Pro lepší orientaci, tak uvádím vždy křestní jména pamětnic.

10. 1. ČESKOSLOVENSKO PADESÁTÁ LÉTA

10. 1. 1. VLASTA

V Československu se v daném období stal velmi oblíbeným časopis *Vlasta*. Ten vycházel od ledna roku 1947. Články ve *Vlastě* postupně začaly obsahovat politicky motivovaná témata, tak aby korespondovala s politikou Komunistické strany Československa.¹⁷⁷ Kromě politických témat však *Vlasta* obsahovala spoustu praktických rad pro ženy. Ty se týkaly zejména péče o děti, vaření, udržování si hezké postavy, rady na cvičení, v období Vánoc rovněž typy na vánoční dárky a samozřejmě také módní trendy typické pro dané roční období.¹⁷⁸ Často se ve *Vlastě* objevovaly i typy, jak si jisté oblečení ušít doma.

O spodním prádle časopis *Vlasta* v 50. letech informuje většinou v krátkých člancích. Dostupnost kvalitního a pevného prádla, nebyla dostatečná, o čemž také svědčí články, které informují o tom, že by se na trhu mělo objevit kvalitní a vyhovující prádlo ve větším množství.¹⁷⁹ To se ovšem nedařilo a proto se ve *Vlastě* objevují návody, jak ušít kalhotkové košilky pro mladé dívky, sáčky na špinavé prádlo anebo návody pro ušití nočního prádla. *Vlasta* v 50. letech vydávala však i typy článků, které podávaly informace o nových typech

¹⁷⁷ VLASTA. V (č. 19, 31); VI (č. 16); VIII (č. 18); IX (č. 6, 21, 27); X (č. 4); XI (č. 6, 8, 12, 32); XII (č. 29).

¹⁷⁸ VLASTA. V, VI, VIII, IX, X, XI, XII. Československý svaz žen, 1951-1957.

¹⁷⁹ VLASTA. V, VI, VIII, IX, X, XI, XII. Československý svaz žen, 1951-1957.

střihů a stylů spodního prádla, které šlo zakoupit v určitých prodejnách, jejichž seznamy články také obsahovaly. Prodejny se nacházely v každém větším městě.¹⁸⁰

Střihy nových typů dámského prádla v člancích obsahovaly nejen kreslené obrázky, ale i slovní popis, který informuje, které typy materiálů se hodí pro daný střih, pro kterou postavu je daný kus prádla určený a jakým způsobem je prádlo střiženo.¹⁸¹ Podprsenky bývaly zpevnovány ramínkovými stužkami, jejich tvar však zůstával povětšinou stejný. Některé z nich měly zapínání v zadní části, jiné zapínání neměly vůbec. Kalhotky, ačkoliv i nadále s delšími nohavičkami, se mnohem více podobají současným střihům než „bombardákům“ typických zejména ve 40. a na počátku 50. let.

Články ve *Vlastě* obsahují také spoustu praktických návodů. Mezi nimi můžeme nalézt například instrukce, jak správně prát punčochy, aby vydrželi co nejdéle nebo praktické rady, jak nosit prádlo pod nejrůznějšími druhy oblečení, které zároveň upozorňují na důležitost správného nošení spodního prádla, které je důležitým základem pro určitou módní linii.¹⁸²

10. 1. 2. ŽENA A MÓDA

Časopis na rozdíl od týdeníku *Vlasta* vycházel jednou měsíčně a většina jeho obsahu se věnovala módním liniím v Československu, ale i v zahraničí, zejména v zemích východního bloku. Občas však také časopis podával informace o módním dění v Paříži. Časopis byl určený pro dívky a ženy každého věku a každé postavy. Obsahoval rovněž nejrůznější návody, typy a triky pro starší ženy, jejichž postava nebyla úplně štíhlá anebo pro nastávající maminky. Co se týče spodního prádla, časopis *Žena a móda* přinášel návody a typy, jak si ušít prádlo doma. Jednalo se zejména o spodničky pod šaty, kombiné či jednodušší podprsenky. Kromě módních článků, časopis obsahoval například i recepty, cviky pro ženy, ale stejně jako *Vlasta* také politická témata.¹⁸³

Dle výpovědí pamětnic byly dalšími oblíbenými módními časopisy kromě *Vlasty* a *Ženy a módy* *Praktická žena*, *Dorka slovenská* a *Burda*. Jak jsem se dozvěděla od všech pamětnic i ze studovaných časopisů, ženy v tomto období nosily hlavně sukně a šaty a to ve všech ročních obdobích. Proto se pod šaty oblékaly spodničky, které se vyráběly

¹⁸⁰ VLASTA. VIII, č. 26, č. 27. Československý svaz žen, 1954.

¹⁸¹ *Žena a móda*. Československý svaz žen, březen 1956.

¹⁸² VLASTA. V (č. 19, 31); VI (č. 16); VIII (č. 18); IX (č. 6, 21, 27); X (č. 4); XI (č. 6, 8, 12, 32); XII (č. 29). Československý svaz žen, 1951-1957.

¹⁸³ *Žena a móda*. Československý svaz žen, 1956 – 1959.

i z několika vrstev, pokud se používaly v zimě.¹⁸⁴ Kromě dnes známého spodního prádla (kalhotky a podprsenky) se též používaly podvazkové pásy a kombiné. Nejspodnější vrstva se skládala z podprsenky a kalhotek, které zejména ve 40. a 50. letech měly dlouhé nohavičky. Na kalhotky se navlékly podvazkové pásy, které sloužily k upevnění punčoch.¹⁸⁵ Ty ještě neměly podobu kalhot, tudíž se každá punčocha navlékala zvlášť, a aby držely na svém místě a nesklouzávaly, musely se upevnit právě na podvazkový pás. Navrch se dalo kombiné, to mělo dokreslit celkový vzhled postavy a zároveň mělo zakrýt podprsenku a kalhotky, jejichž odhalování bylo absolutně nepřijatelné. Poslední vrstvu pak tvořila spodnička.¹⁸⁶

Co se týče 40. a 50. let utkvěly pamětnicím zejména podprsenky jejich maminek, neboť zapínání mělo vzadu malé knoflíčky. Paní Eva si vzpomínala na materiál těchto podprsenek, který byl absolutně neforemný a nepohodlný.¹⁸⁷

10. 2. ČESKOSLOVENSKO ŠEDESÁTÁ LÉTA

V 60. letech se odráží jistá uvolněnost, očividná i na stránkách dámských časopisů. Zatímco v 50. letech se o spodním prádle informuje zejména přes kreslené obrázky, šesté desetiletí dvacátého století už je o něco odvážnější a spodní prádlo představuje na modelkách.¹⁸⁸ Při pohledu na spodní prádlo pozorujeme, že za jedno desetiletí prošlo velikým vývojem. Podprsenky sice mají svůj specifický špičatý tvar, ten se ovšem postupně zaobluje, často bývají zdobeny ať už krajkami či mašličkami.¹⁸⁹ Nejčastěji používaným materiálem pro toto období se stal silon či satén. Silon býval buď čistý, nebo s potiskem, který opět dodával jisté oživení.¹⁹⁰

Jistý pokrok lze pozorovat i na nočním prádle. Pro 50. léta typické dlouhé noční košile, často rovných stříhů s dlouhými rukávy začaly nahrazovat krátké noční košilky většinou nad kolena, s ramínky a ozdobované krajkami.¹⁹¹ Dlouhé košile samozřejmě

---

¹⁸⁴ VLASTA, č. 21. Československý svaz žen, 1966

¹⁸⁵ Rozhovor s Marií Jandlovou, 2. 7. 2020, Doksy.

¹⁸⁶ Rozhovor s Marií Jandlovou, 2. 7. 2020, Doksy.; Rozhovor s Evou Hellerovou, 23. 5. 2020, 25. 5. 2020, Česká Lípa.

¹⁸⁷ Rozhovor s Evou Hellerovou, 23. 5. 2020, 25. 5. 2020, Česká Lípa.

¹⁸⁸ VLASTA. 14 (č. 49); 15 (č. 8, 10); 16 (č. 4); 19 (č. 19); 20 (č. 9, 20); 21 (č. 22), 22 (č. 9, 22, 27, 28); 23 (č. 3, 21, 40). Československý svaz žen, 1960 – 1962, 1965 1969.

¹⁸⁹ VLASTA. 14 (č. 49); 15 (č. 8, 10); 16 (č. 4); 19 (č. 19); 20 (č. 9, 20); 21 (č. 22), 22 (č. 9, 22, 27, 28); 23 (č. 3, 21, 40). Československý svaz žen, 1960 – 1962, 1965 1969.

¹⁹⁰ VLASTA. 14 (č. 49); 15 (č. 8, 10); 16 (č. 4); 19 (č. 19); 20 (č. 9, 20); 21 (č. 22), 22 (č. 9, 22, 27, 28); 23 (č. 3, 21, 40). Československý svaz žen, 1960 – 1962, 1965 1969.

¹⁹¹ VLASTA, č. 9, 22. Československý svaz žen, 1968.

nezmizely úplně, byly ovšem často zdobeny krajkami kolem výstřihu a jistý šmrnc dodávaly stužky či pásky kolem pasu.¹⁹²

Oba časopisy, tedy *Vlasta* a *Žena a móda*, rozebíraly spodní prádlo v tomto období mnohem více. Za následek většího zájmu o spodní prádlo, lze považovat jisté uvolnění společenských konvencí, které šlo ruku v ruce i s módní linií, neboť právě v 60. letech se objevují minisukně. Spodní prádlo se více ukazovalo, i když často nedobrovolně či omylem, a tudíž bylo nezbytné, aby mělo hezký tvar a střih a barevně korespondovalo s vrchní částí oděvu.¹⁹³

Ačkoli výběr spodního prádla působí na první pohled v obou časopisech velmi rozmanitě, se skutečností to nemělo mnoho společného. V krátkých článkách, vycházejících tři čísla po sobě *Vlasta* informovala dámy o správném výběru tvarů a střihů spodního prádla a zároveň upozorňuj na jejich nedostatečný výběr. V prvním díle se věnuje vrchním dílům prádla. Šlo o podprsenky a košilky.¹⁹⁴ Krátké články uvádí, že dostupnost správných tvarů pro různá ňadra je velmi omezená a nevyhovující nejen, co se střihů týče, ale i materiálů.¹⁹⁵ Velmi často si ženy stěžovaly na těžký a tuhý satén, který dámská ňadra nepříjemně svazoval. Ženy tak často kupované podprsenky musely doma přešívát.¹⁹⁶ Nedostatečný výběr potvrzují i všechny pamětnice, paní Blance nevyhovovala zejména barevnost, většinou se totiž prádlo vyrábělo a i prodávalo zejména ve světlých barvách jako bílá, béžová či světle růžová, černá či tmavě modrá barva byla absolutně nedostatečná a pokud se v prodeji nějaké kusy objevily, jednalo se zejména o takzvané „podpultové“ zboží.¹⁹⁷

Dalším druhem rozebíraným v krátkém článku byly bokovky či podvazkové pásy.¹⁹⁸ Ačkoli v 60. letech se díky minisukním prosadily punčochové kalhoty, které postupně z módy vystrnadily tyto podvazkové pásy, nezmizely úplně a počátkem 60. let se nosily stále velmi hojně.¹⁹⁹ Ani ony bokovky neoplývaly dokonalostí a ženy se díky nim opět potýkaly s řadou problému. Tyto pásy velmi často deformovaly postavy žen. Velmi populární se v tomto ohledu staly podvazkové pásy z NDR, jejichž střihy splňovaly nároky československých

¹⁹² *Žena a móda*. XIII, č. 3. Československý svaz žen, 1960.

¹⁹³ *Žena a móda*. XV, č. 2. Československý svaz žen, 1963.

¹⁹⁴ *VLASTA*. XV. Československý svaz žen, 1961.

¹⁹⁵ *VLASTA*. XV. Československý svaz žen, 1961.

¹⁹⁶ *VLASTA*. XV. Československý svaz žen, 1961.

¹⁹⁷ Rozhovor s Blankou Rücklovou, 22. 4. 2020, 30. 4. 2020, Skalice u České Lípy.

¹⁹⁸ *VLASTA*. XV. Československý svaz žen, 1961.

¹⁹⁹ MÁCHALOVÁ, Jana. *Budiž móda: průvodce dějinami módy 20. století*. Praha: Brána, 2012. ISBN 978-80-7243-608-8, str. 140-152.

uživatelék.²⁰⁰ Dvě pamětnice rovněž potvrdily nákupy spodního prádla v NDR, jednalo se zejména o spodničky, podvazkové pásy a kombiné, které se často vyráběly z mnohem pohodlnějších materiálů.²⁰¹

Kombiné – poslední kus rozebíraný v krátkých člancích. Nedostatek v tom případě nehrál malý výběr či nevhodný materiál.²⁰² Problém se ukázal ve střihu a zejména v barvách, které po několika vypráních mizely a tím se ztrácí i jejich atraktivita. U kalhotek se objevil požadavek na výrobu pevnějších okrajů nohaviček, které často odstávaly. Stranou nezůstaly ani punčochy s jejich největším problémem a tím byly švy.²⁰³

V obou časopisech se od počátku 60. let začínají objevovat reklamy na spodní prádlo. Jednalo se o nejrůznější druhy prádla a plavek populárního podniku Triola, dále časopisy obsahovaly reklamy na populární punčochy značky Elite. Novinkou se stala zásilková služba, jejichž prvotním záměrem bylo zásobovat textilem zejména vesnice, později se však zásilkový prodej prezentoval jako šetření času.²⁰⁴ Nejvíce se v časopisech objevovaly reklamy zásilkové služby Brno a Trutnov, které povětšinou nabízely podprsenky ale i noční košilky, kalhotky a kombiné.²⁰⁵ Podprsenky měly stejný tvar, každá však ozvláštěna nějakou ozdobou. Například našitou krajkou na okrajích košíčků ať už v širších či úzkých pruzích, mašle mezi košíčky nebo se lišily šířkou zapínacího pásu. Rovněž pro výrobu těchto podprsenek se používal silon a satén. Asi největší zajímavostí je, že podprsenky dostávaly jména běžně používaná pro ženy. Žena si tak mohla objednat podprsenku, která nesla její jméno.^{206,207}

Firmy jako Elite, Pleas a Triola se staly velmi populárními nejen pro 60. léta, ale i následující období. Kromě specializovaných švadlen to byly také jediné podniky, které se zabývaly výrobou spodního prádla. Všechny firmy existují i dnes, a proto také utkvěly v paměti uživatelék, které si na tyto podniky vzpomněly jako první. Paní Romana a paní Marie si dokonce vzpomínaly na svou první podprsenku právě značky Triola.²⁰⁸

---

²⁰⁰ VLASTA. XV, č. 9. Československý svaz žen, 1961

²⁰¹ Rozhovor s Evou Hellerovou, 23. 5. 2020, 25. 5. 2020, Česká Lípa.; Rozhovor s Blankou Rücklovou, 22. 4., 30. 4. 2020, Skalice u České Lípy.

²⁰² VLASTA. XV, č. 10. Československý svaz žen, 1961.

²⁰³ VLASTA. XV, č. 10. Československý svaz žen, 1961.

²⁰⁴ VLASTA. 19, č. 19. Československý svaz žen, 1965.

²⁰⁵ VLASTA. 19 (č. 19); 20 (č. 9, 20); 21(č. 22), 22 (č. 9, 22, 27, 28); 23 (č. 3, 21, 40). Československý svaz žen, 1965 - 1969.

²⁰⁶ *Žena a móda*. XVIII, č. 1. Československý svaz žen, 1966.

²⁰⁷ VLASTA. 19 (č. 19); 20 (č. 9, 20); 21(č. 22), 22 (č. 9, 22, 27, 28); 23 (č. 3, 21, 40). Československý svaz žen, 1965 - 1969.

²⁰⁸ Rozhovor s Marií Jandlovou, 2. 7. 2020, Doksy. Rozhovor s Romanou Šefránkovou, 7. 7. 2020, Česká Lípa.

10. 3. ČESKOSLOVENSKO SEDMDESÁTÁ LÉTA

Od 50. let prošlo dámské spodní prádlo velikým vývojem. Ženy se o vkusné spodní prádlo začaly mnohem více zajímat a tento zájem samozřejmě stoupal přiměřeně s věkem. Podle *Vlasty* se tento zájem zvyšoval u žen s vyšším věkem zejména, proto, že jejich tělo již není tolik dokonalé a tak se své nedostatky snaží vylepšovat dokonalým spodním prádlem.²⁰⁹ Mnohem více, ale poptávka po kvalitním prádle souvisí s úrovní životního stylu.²¹⁰ V obou časopisech se pak opět objevují články, upozorňující na důležitost nošení spodní prádla, zejména spodniček a kombiné, které dokreslují vrchní kus oděvu a přitom nedovolí, aby podprsenka, podvazkový pás či švy punčoch prosvítaly na povrch^{211,212}

U spodního prádla 70. let sledujeme pokrok zejména ve tvaru, některých střížích, materiálu a v barvách. Zatímco v předešlých letech se objevovaly tvary podprsenek zejména do špičky, v tomto období se objevují i výhradně zakulacené tvary košíčků.²¹³ Novým materiálem používaný jak pro podprsenky, tak pro kalhotky a podvazkové pásy se stal lastex a umělé hedvábí.²¹⁴ V minulých obdobích objevovaly zejména reklamy na spodní prádlo výhradně ve světlých barvách, nyní mohly ženy naleznout rovněž tmavé prádlo, například v tmavě modré barvě.²¹⁵ Asi největší novinkou tohoto období je použití krajky, která už se neobjevovala pouze v úzkých pruzích na okrajích prádla, ale velmi často se využívala k pokrytí celých košíčků podprsenek či v širokých pruzích u podvazkových pásů.²¹⁶ Jistý rozvoj zaznamenalo i noční prádlo. Mnohem více se zdobilo, na rukávy se přidávaly volánky, hojněji se objevovaly také krajky, výšivky či průhledné materiály.²¹⁷

Ačkoli podprsenky zaznamenaly během let pokroky, zásadní proměna přišla ke konci 70. let. Do této doby se košíčky podprsenek spojovaly dohromady a zakrývaly tak celá prsa. V roce 1978 však došlo k zásadnímu obratu. Košíčky podprsenek zůstaly i nadále spojené ovšem pouze úzkým pruhem látky.²¹⁸ Podprsenky tak začaly část prsou odkrývat a staly se tak nejen nezbytnou ženskou oporou, ale i jistým sexuálním symbolem.²¹⁹

²⁰⁹ VLASTA. 24, č. 7, 15. Československý svaz žen, 1971.

²¹⁰ VLASTA. 26, č. 3. Československý svaz žen, 1972.

²¹¹ *Žena a móda*. 25 (č. 8); 26 (č. 3); 28 (č. 5). Československý svaz žen, 1973, 1974, 1976.

²¹² VLASTA. 28 - 31. Československý svaz žen, 1974 - 1977.

²¹³ *Žena a móda*. 30, č. 2, 9. Československý svaz žen, 1978.

²¹⁴ VLASTA. 33, č. 5, 14, 30, 48. Československý svaz žen, 1979.

²¹⁵ VLASTA. 33, č. 5, 14, 30, 48. Československý svaz žen, 1979.

²¹⁶ VLASTA. 29, č. 2, 31, 45. Československý svaz žen, 1975.

²¹⁷ *Žena a móda*. 31, č. 5. Československý svaz žen, 1979.

²¹⁸ VLASTA. 32, č. 2, 30. Československý svaz žen, 1978.

²¹⁹ *Žena a móda*. 31, č. 5. Československý svaz žen, 1979.

Další novinka, která se objevila sice již ke konci 60. let, ale prosadila se až v následujícím desetiletí, bylo nepolyamidové prádlo, vyráběné národním podnikem PLEAS.²²⁰ Od prvních vyrobených kusů prádla, kterými byly kalhotky, se totiž stále zlepšovaly stříhy a kvalita materiálu. Prádlo se stalo velmi populární zejména pro chladnější dny, neboť se vyznačovalo svou hřejivou vlastností a zároveň nijak nedeformovalo postavu. Kromě kalhotek se výroba rozšířila i na košilky.²²¹ Jediná nevýhoda těchto bílých vláken spočívala v tom, že prádlo z nich vyrobené postupně ztrácelo svou oslnivou bělost a začalo žloutnout. Z tohoto důvodu se postupně rozšířila barevná škála a potisk, aby se žloutnutí zabránilo.²²²

Velmi žádaným zbožím a důležitým zbožím byly jednoznačně punčochy, u kterých se materiál také střídal. Ve 30. letech šlo o umělé hedvábí, které v následujícím desetiletí vystřídal Perlon, kterému však v poválečném období předcházelo dostupnější „padákové hedvábí“. Největším úspěchem pro československé punčochy se stalo objevení ryze československého umělého vlákna SILONU, počátkem 40. let.²²³ Tyto punčochy se staly velmi populárním a stejně tak i nedostatkovým zbožím, a proto se v průběhu 50. a 60. let proslavily opravní punčochy, kde se, často na počkání, spravovala ušlá oka.²²⁴ Kromě časové nenáročnosti měly tyto opravní ještě jednu výhodu – nižší cena, než při koupi nových punčoch.²²⁵ V průběhu 60. let se objevila další novinka v podobě punčochových kalhot, díky nimž módní linii spodního prádla postupně opouštěly podvazkové pásy.²²⁶ Fenomén punčochových opraven mizí ke konci 70. let, neboť silonové punčochy v této době byly mnohem více cenově, ale i kusově dostupnější.²²⁷

---

²²⁰ Historie - Pleas a.s. *Pleas a.s.* [online]. Havlíčkův Brod, 2013 [cit. 2018-01-07]. Dostupné z: <https://www.pleas.cz/onas/historie/>

²²¹ *VLASTA*. 25, č. 20, 37. Československý svaz žen, 1971.

²²² *VLASTA*. 26, č. 3. Československý svaz žen, 1972.

²²³ Historie firmy. *ELITE a.s.: Milan Kopecký* [online]. 2006 [cit. 2018-01-07]. Dostupné z: <https://www.elite-cz.cz/historie-firmy>

²²⁴ *Žena a móda*. 26, č. 8. Československý svaz žen, 1974.

²²⁵ *VLASTA*. 28, č. 6. Československý svaz žen, 1974.

²²⁶ Historie firmy. *ELITE a.s.: Milan Kopecký* [online]. 2006 [cit. 2018-01-07]. Dostupné z: <https://www.elite-cz.cz/historie-firmy>

²²⁷ *VLASTA*. 31, č. 49. Československý svaz žen, 1974.

10. 4. DOPLŇUJÍCÍ VÝPOVĚDI PAMĚTNIC

Paní Blanka Rücklová²²⁸

Spodní prádlo v průběhu daných let hodnotí jako dostupné, ale ne tolik rozmanité, jako je tomu v dnešní době. V její rodině se prádlo většinou kupovalo v obchodech, ale první podprsenku měla ušitou od maminky ze zbytku látky, ze kterých jí maminka ušila šaty. Pohodlnost spodního prádla hodnotí velice nelibě a to zejména co se podvazkových pásů týče, materiál byl tuhý a nepohodlný, a proto nejraději vzpomíná na výrobu punčochových kalhot.

Paní Eva Hellerová²²⁹

Dostupnost spodního prádla zhodnotila paní Eva velmi negativně, podle ní se jednalo o nedostatkové zboží, při bližší specifikaci uvedla, že měla vždy velký hrudník a proto jí dělalo potíže najít vhodnou velikost hlavně podprsenky. Na rozdíl od paní Blanky nehodnotila barevnou dostupnost, neboť měla vždy ráda bílou barvu prádla. Tato barva se u spodního prádla objevovala nejčastěji a tak paní Eva barevnou rozmanitost nevnímala. Co si, ale pamatuje dodnes, jsou krajky, kterými se prádlo zdobilo. Tyto krajky se vyznačovaly, zejména po vyprání, tvrdostí a neforemností, hodně tak škrábaly a také se velmi rychle ničily, prádlo sice na první pohled vypadalo hezky, ale krajky k nošení podle paní Evy rozhodně nebyly. Paní Eva rovněž uvedla, že veškeré prádlo, které měla, si koupila v obchodech.

Paní Marie Jandlová²³⁰

Pohodlnost spodního prádla hodnotila zejména podle materiálu, velmi oblíbeným se stal trikotýn, ze kterého se vyráběly košilky, spodničky, noční prádlo, ale používal se i jako příměs do podprsenek či kalhotek. Prádlo z tohoto materiálu se nosilo dobře a rovněž bylo pohodlné. Naopak velkou mírou nepohodlnosti a nepřízřusobivosti se vyznačoval satén, používaný zejména pro výrobu podprsenek. Paní Marie je jednou z pamětnic, která si nechávala podprsenky, podvazkové pásy a kombiné šít přímo na míru u švadleny, která

---

²²⁸ Rozhovor s Blankou Rücklovou, 22. 4., 30. 4. 2020, Skalice u České Lípy.

²²⁹ Rozhovor s Evou Hellerovou, 23. 5. 2020, 25. 5. 2020, Česká Lípa.

²³⁰ Rozhovor s Marií Jandlovou, 2. 7. 2020, Doksy.

sídlila v místě jejího bydliště. Jelikož rodiče paní Marie, chovaly slepice a králíky, často, jak sama uvádí, vyměňovala čerstvá vajíčka či králíčí maso za na míru ušité prádlo.

Paní Romana Šefránková²³¹

Paní Romana dostupnost spodního prádla nehodnotí nijak špatně. Spodní prádlo měla většinou z obchodu a dokonce si pamatuje na svoji první podprsenku, kterou měla ze specializovaného krejčovství, jak sama uvedla, podprsenku oblékla pouze párkrát, neboť se jí ňadra velmi brzy zvětšila a musela, tak ušitou podprsenku vyměnit za kupovanou značky Triola.

Hodnotit dostatečnou nabídku spodního prádla je relativní, velmi záleželo na požadavku uživatelky, obecně se však nejlépe sháněly podprsenky určené pro menší poprsí. Rovněž barevnost nelze hodnotit úplně negativně, barevné spodní prádlo se dalo koupit, ale spíše ve světlejších odstínech. Co se týče obchodů, kromě již uvedených značkových podniků, existovaly i obyčejné prodejny, nazývané stroze SPODNÍ PRÁDLO, kde se prodávaly obyčejné podprsenky, kalhotky či podvazkové pásy. Ty ovšem neměly zvláštní zdobení či střihy. Další možností, kde sehnat spodní prádlo byl Tuzex, o něm ovšem ve své výpovědi mluvila pouze paní Eva, v souvislosti s nákupem podprsenky s kosticemi, kterou sehnala právě v Tuzexu. Rovněž hodnocení pohodlnosti se odvíjelo od materiálu, všechny uživatelky, ale naprosto shodně odsoudily spodní prádlo vyrobené z tvrdého a nepohodlného saténu, populárního zejména v 60. letech. Rovněž pak všechny uživatelky hovořily o opravně silonových punčoch, které hojně využívaly.

10. 5. USA PADESÁTÁ LÉTA

Reklamy na spodní prádlo byly v amerických časopisech velmi časté a objevovaly se pravidelně. Týkaly se nejen punčoch, ale i podprsenek, kalhotek a stahovacích pásů. Co se týče stahovacích pásů, velice často se objevovalo zboží firmy Playtex.²³² Ta po celá 50. léta upozorňovala na změny, kterými prošla ženská silueta již od roku 1915 až do roku 1950. Právě v pátém desetiletí 20. století se pro ženskou siluetu stal velmi typický úzký pas, který

---

²³¹ Rozhovor s Romanou Šefránkovou, 7. 7. 2020, Česká Lípa.

²³² *Life*. [online] Sv.28., č. 14. Time, 3. Duben 1950. ISSN 0024-3019. [5. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id= EEEAAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

se zdůrazňoval a podtrhával nejrůznějšími stahovacími pásy či pružnými kalhotkami. Firma Playtex a její zboží slibovaly zajištění kýžené postavy a zároveň zajišťovaly pohodlné nošení.²³³ Stahovací pásy měly podobu podvazkových pásů, na rozdíl od těch československých se však vyráběly z mnohem pohodlnějších materiálů a často vypadaly i mnohem lépe.²³⁴

Výrobě podvazkových pásů se věnovalo hned několik firem. Často firmy nabízely širokou škálu spodního prádla přes podprsenky, kalhotky či punčochy.²³⁵ Podvazkové či stahovací pásy měly svou jasnou funkci, co nejvíce zvýraznit ženský útlý pas a tomu také odpovídal materiál, ze kterého se vyráběly. Dominoval nylon s příměsí elastických vláken, díky nimž, tak pásy přímo kopírovaly a obepínaly ženskou postavu.²³⁶ U tohoto druhu prádla se objevila celá řada stříhů. Pásy se většinou nosily na kalhotkách jako opora pro punčocháče, v tomto období se však objevily druhy, které měly nohavičky zakončené klipsami a tak nebylo nutné kalhotky nosit. Nohavice těchto pásů zasahovaly často až ke kolenům, ale objevily se i kratší. Záleželo tak na délce a střihu sukně či šatů. Kromě nohavicových pásů se velmi populárními staly rovněž pásy se spodní sukní.²³⁷ Všitá sukně rozšiřovala boky a zvýrazňovala ještě více útlý pas a krásně podtrhovala celkový vzhled postavy. V létě se nošení podvazkových pásů omezovalo, i když v 50. letech ne tolik jako v následujících desetiletích. Punčochy, zejména ty nylonové, nepropouštěly příliš mnoho vzduchu. V časopisech se tak v letních měsících objevily kalhotky, které měly volnější nohavičky a nepřiléhaly na tělo, v teplém období se tak staly velmi oblíbenými.²³⁸

Podprsenky se velmi často objevovaly v typicky špičatých tvarech, na rozdíl od československé nabídky se v amerických časopisech nacházely nejrůznější značky, například Lovable, Frontier nebo Spun lo vyráběné povětšinou z hedvábí či saténu. Zatímco podvazkové či stahovací pásy se vyskytovaly povětšinou v bílé barvě, zcela výjimečně ve světle růžové či světle modré, podprsenky měly pestrý výběr barev. Obvyklé barvy

---

²³³ *Life*. [online] Time Inc, 2. říjen 1950. ISSN 0024-3019. [5. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id= EEEAAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

²³⁴ *Life*. [online] Time Inc, 18. prosinec 1950. ISSN 0024-3019. [5. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id= EEEAAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

²³⁵ *Life*. [online] Time Inc, 21. květen 1951. ISSN 0024-3019. [5. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id= EEEAAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

²³⁶ *Life*. [online] Time Inc, 7. prosinec 1953. ISSN 0024-3019. [5. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id= EEEAAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

²³⁷ *Life*. [online] Time Inc, 24. květen 1954. ISSN 0024-3019. [6. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id= EEEAAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

²³⁸ *Life*. [online] Time Inc, 4. červen 1954. ISSN 0024-3019. [6. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id= EEEAAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

pak mimo jiné doplňovala černá a tmavě modrá, ty se objevovaly buď na celé podprsence anebo jen v podobě doplňků, jakými byli drobné či větší krajky nebo mašle.

V letním období se pak vyskytovaly speciální podprsenky bez ramínek opět v nejrůznějších barvách. Nejčastěji však v růžové, bílé a černé. Podprsenky měly větší a širší košíčky některé naopak užší a menší, jiné podprsenky doplnily svůj tvar krajkami na okrajích košíčků. Šíře košíčků se často měnila, samotný zapínací pruh však během 50. let zůstal stejný a to poměrně široký. Kromě zajímavých podprsenek bez ramínek se objevily podprsenky, které měly zapínání v přední části, nabízely tak snadnější a rychlejší obléknutí či naopak svléknutí.²³⁹

Ve druhé polovině padesátých let se objevují podprsenky vyrobené z nylonu, který se objevil nejen jako hlavní složka, ale i jako doplněk v podobě krajk nebo průhledných sítí.²⁴⁰ Nylonové podprsenky s příměsí elastických vláken zajišťovaly lepší přilnavost a tím pádem

i pohodlnost, kterou rovněž zajišťovaly podprsenky bavlněné. Rovněž v USA se vyskytovala kombiné, ta v sobě však spojovala podprsenku, podvazkový pás a někdy dokonce i kalhotky. Americké ženy tak mohly nosit pouze jeden nanejvýše dva kusy spodního prádla, na rozdíl od československých uživatelek, které na sobě měly díly nejméně 4 – podprsenku, kalhotky, podvazkový pás navrch kombiné a často i šatové spodničky.²⁴¹

V období Vánoc se v časopisech nacházely speciální sady spodního prádla v neobvyklých barvách. Nejzajímavější prádlo se objevilo v roce 1954, kdy se inzerovala speciální sada v červené barvě, která v 50. letech nebyla obvyklá.²⁴² V červené barvě se začaly vyrábět podvazkové pásy, podprsenky, spodničky k šatům, ale i noční košilky. Tato speciální červená nabídka spodního prádla se občas doplňovala černými či tmavě modrými doplňky, například lehkými krajkami či menšími mašlemi.²⁴³ Nejednalo se však o každé Vánoce.

---

²³⁹ *Ebony*. [online] Johnson Publishing Company, listopad 1959. ISSN 0012-9011. [6. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAJ&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiv=1950#all_issues_anchor

²⁴⁰ *Life*. [online] Time Inc, 11. červen 1954. ISSN 0024-3019. [6. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

²⁴¹ *Life*. [online] Time Inc, 7. prosinec 1953. ISSN 0024-3019. [6. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

²⁴² *Life*. [online] Time Inc, 29. listopad 1954. ISSN 0024-3019. [6. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

²⁴³ *Life*. [online] Time Inc, 29. listopad 1954. ISSN 0024-3019. [6. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

Typické punčochy 50. let, měly zvýrazněný nejen horní lem, na který se zacvakly patentky od podvazkových pásů. Rovněž se také objevila zesílená spodní část punčoch, tzn. pata, špička a celé chodidlo.²⁴⁴ Významným materiálem pro toto období se stal nylon a jeho nejpopulárnější využití ve výrobě punčoch, které se nazývají nylonky, předchůdkyně československých silonek. Nylonky byly dostupné již ve 30. letech, v pátém desetiletí je však ženy mohly zakoupit v různých barvách, populární se stala černá, ale i tělová či mírně hnědá. Viditelný šev vedoucí od shora až dolů na zadních stranách punčoch se staly typickým znakem 50. let.

10. 6. USA ŠEDESÁTÁ LÉTA

V tomto období se objevilo spodní prádlo s více barevnými motivy a to zejména s barevnými kytkami a listy. Tento barevný potisk zasáhl všechny druhy spodního prádla od podprsenek, kalhotek i nočního prádla.²⁴⁵ Populárním materiálem pro toto období se stala Lycra, rovněž hojně využívaný byl nylon,

Zajímavým vývojem prošly podvazkové pásy a stahovací pásy, ty se v 60. letech spojily v jeden díl a velmi často se rovněž spojily i s kalhotkami, takže měly nohavičky.²⁴⁶ Zdobily se krajkami, menšími mašličkami, či korálky. Zpočátku šestého desetiletí se žádné zásadní změny neudály. Ty přišly až ve druhé polovině tohoto období a to konkrétně s módou minisukní. Podvazkové pásy se začaly velmi výrazně zkracovat, často měly delší strany a vykrojenou oproti bokům kratší přední i zadní část.²⁴⁷ Tím, že se zkrátily pásy, musely se naopak prodloužit punčocháče, které často zasahovaly až do půli steh.²⁴⁸ Postupem času se také začaly používat a hlavně vyrábět kalhotové punčochy, při jejich nošení nebylo nutné používat podvazkové pásy a tak se ve větší míře začaly v časopisech objevovat klasické kalhotky. Ty už sice neměly nohavičky, ale zakrývaly celé hýždě a zasahovaly těsně pod ně.

---

²⁴⁴ *Ebony*. [online] Johnson Publishing Company, prosinec 1959. ISSN 0012-9011. [6. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAJ&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiv=1950#all_issues_anchor

²⁴⁵ *Life*. [online] Time Inc, 12. květen 1961. ISSN 0024-3019. [7. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

²⁴⁶ *Life*. [online] Time Inc, 15. únor 1960. ISSN 0024-3019. [7. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

²⁴⁷ *Ebony*. [online] Johnson Publishing Company, červenec, září 1965. ISSN 0012-9011. [6. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAJ&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiv=1950#all_issues_anchor

²⁴⁸ *Life*. [online] Time Inc, 29. květen 1966. ISSN 0024-3019. [7. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

Oproti podvazkovým pásům a kalhotkám z předešlého desetiletí byla délka opravdu minimální.²⁴⁹

Podprsenky v tomto období dodávaly prsům mnohem větší oporu, měly větší košíčky z mnohem pevnějších materiálů a rovněž i propracovanější zdobení. Často se celá plocha podprsenky pokrývala krajkou i odlišné barvy.²⁵⁰ Populárním materiálem pro toto období zejména pro podprsenky byla bavlna, která se sice využívala i v předešlých obdobích, ale teprve v šestém desetiletí se začaly vyrábět celé bavlněné podprsenky.²⁵¹ Ty se vyznačovaly zejména vysokou mírou pohodlnosti. Kombiné, jeden kus spodního prádla, ve kterém se často spojovala podprsenka a podvazkový pás nebo dokonce i kalhotky se rovněž přizpůsobovalo módním trendům - zkracování, propracovanější zdobení, komfortnější materiál.²⁵² Velmi zajímavým kusem prádla, uváděného zejména v časopisu Ebony se stala podprsenka, která měla prodlouženou spodní část. Jednalo se o čistě módní trend bez jakékoli zvláštní funkce.²⁵³

V oblasti nočního prádla a to zejména v letním období se objevila pyžama, nápadně podobná spodnímu prádlu. Jednalo se o podprsenky a k tomu příslušné kalhotky, které měly spíše podobu mini kraťasů či minisukní. Toto noční prádlo napodobovalo bikiny, ale samozřejmě se lišilo materiálem. Pyžama se vyráběla výhradně z bavlny a rovněž v různých barevných kombinacích.²⁵⁴ Pokud ženám nevyhovovalo pyžamo v podobě podprsenky, mohly si zakoupit prodloužená vrchní díl a to jako tílko.²⁵⁵

10. 7. USA SEDMDESÁTÁ LÉTA

Oproti předešlým létům byla v těchto letech vidět radikální změna a to zejména co se zakrývání jednotlivých částí těla týče. Podprsenky do této doby s širokým pásem ve spodní části a pouze s minimálním vykrojením v horní části, začínaly postupně odkrývat

---

²⁴⁹ *Life*. [online] Time Inc, 25. červen 1965. ISSN 0024-3019. [7. 5. 2020]. Dostupné z:

https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

²⁵⁰ *Ebony*. [online] Johnson Publishing Company, únor 1960. ISSN 0012-9011. [7. 5. 2020]. Dostupné z:

https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAJ&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiv=1950#all_issues_anchor

²⁵¹ *Ebony*. [online] Johnson Publishing Company, září 1965. ISSN 0012-9011. [7. 5. 2020]. Dostupné z:

https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAJ&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiv=1950#all_issues_anchor

²⁵² *Ebony*. [online] Johnson Publishing Company, únor 1960. ISSN 0012-9011. [7. 5. 2020]. Dostupné z:

https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAJ&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiv=1950#all_issues_anchor

²⁵³ *Ebony*. [online] Johnson Publishing Company, září 1965. ISSN 0012-9011. [7. 5. 2020]. Dostupné z:

https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAJ&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiv=1950#all_issues_anchor

²⁵⁴ *Life*. [online] Time Inc, 11. duben 1960. ISSN 0024-3019. [7. 5. 2020]. Dostupné z:

https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

²⁵⁵ *Life*. [online] Time Inc, 18. duben 1960. ISSN 0024-3019. [7. 5. 2020]. Dostupné z:

https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

část ňader. Podprsenka se skládala ze dvou košíčků, které se našily rovnou k sobě.²⁵⁶ Chyběl tak dosavadní široký pás ve spodní části. Podprsenky tak nezakrývaly celá ňadra, ale i přesto dodávaly požadovanou oporu, které se dosáhlo zejména kombinací několika materiálů.²⁵⁷ Košíčky se zaoblovaly a zdobily se i potisky. Nejpoužívanějšími materiály se staly polyester, nylon, Lycra a také trikotýn, který se vyznačoval vysokou mírou pohodlnosti. Ve druhé polovině 70. let se začalo experimentovat i s ramínky, ta se velmi často křížovala a dodávala ještě větší oporu zejména ženám s větším poprsím.²⁵⁸

Významným zkracováním prošly i kalhotky stále zakrývaly většinu hýždí, ale v zadní části byly přece jen o trochu více vykrojené. Kalhotky se objevují ve více tvarových kombinacích, z nichž se velice populárními staly „bokovky“ a to ke konci 70. let. Předešlé kalhotky totiž zakrývaly i část spodního břicha, bokovky však končili těsně pod ním.²⁵⁹ U kalhotek se rovněž hojně objevuje prosvítavý materiál a to buď na částech kalhotek, nebo na celých a to zejména v zadní části, pokryté navíc i krajkou. Rovněž se objevují kalhotky se speciálním střihem, který měl zvětšující se efekt v oblasti hýždí, ty byly populárně hlavně mezi černoškami, které si na velkém pozadí zakládaly.²⁶⁰

Stahovací pásy se z počátku tohoto období objevily ještě společně s podvazkovými pásy, ovšem zkrácené na minimum. Zdobení se stále zdokonalovalo a to u všech druhů spodního prádla i u nočního. U nočních košilek se objevovaly nejrůznější výkroje a otvory, zejména v oblasti zad, kde se často křížovalo několik slabých pruhů látek. Rovněž krajka se stala naprosto běžným zdobením na nočním prádle.²⁶¹ Významnou proměnou prošly i punčocháče, neboť kromě jejich kalhotové podoby se začaly objevovat až ve třinácti různých odstínech, ženy si tak mohly vybrat nylonky korespondující s barvou jejich kůže.²⁶²

---

²⁵⁶ *Ebony*. [online] Johnson Publishing Company, květen 1970. ISSN 0012-9011. [7. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAJ&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiv=1950#all_issues_anchor

²⁵⁷ *Life*. [online] Time Inc, 10. duben 1970. ISSN 0024-3019. [7. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

²⁵⁸ *Ebony*. [online] Johnson Publishing Company, listopad 1977. ISSN 0012-9011. [7. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAJ&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiv=1950#all_issues_anchor

²⁵⁹ *Ebony*. [online] Johnson Publishing Company, červen 1978. ISSN 0012-9011. [7. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAJ&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiv=1950#all_issues_anchor

²⁶⁰ *Ebony*. [online] Johnson Publishing Company, září 1978. ISSN 0012-9011. [7. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAJ&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiv=1950#all_issues_anchor

²⁶¹ *Ebony*. [online] Johnson Publishing Company, srpen 1979. ISSN 0012-9011. [7. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAJ&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiv=1950#all_issues_anchor

²⁶² *Ebony*. [online] Johnson Publishing Company, leden 1977. ISSN 0012-9011. [7. 5. 2020]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAJ&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiv=1950#all_issues_anchor

11. ZÁVĚR

Práce rekapituluje a porovnává módní trendy spodního prádla a jeho některých specifických modelů pro jednotlivé státy a určitá časová období. Československo ještě na počátku 40. let získávalo inspiraci ze zahraničí stejně jako USA, zejména z Francie, kam jezdili módní návrháři z celého světa na přehlídky módy a domů pak přivezli nejnovější střihy. Po roce 1948 byla tato inspirace omezena a často se do Československa západní módní trendy ani nedostaly. Tento průlom nastal až ke konci 50. let, zejména pak v šestém desetiletí minulého století, kdy se začaly západní střihy opět hojně objevovat i v Československu. Změny v módních liniích však byly strašně rychlé, často ještě ani neskončil předešlý trend a už se objevil jiný, zcela opačný. V USA se tak najednou v 60. letech objevila móda minisukní, zakrývající sotva hýždě, společně s maxi sukněmi, sahající až ke kotníkům. V Československu se módní trendy populární v USA a jiných zemích tehdejšího Západu, objevily zpravidla až o desetiletí později.

Přelom druhého a třetího desetiletí dvacátého století přinesl nové druhy spodního prádla, které podtrhovaly úzký pas, jenž se ve třicátých letech opět začal zdůrazňovat. Místo korzetů se však objevila kombiné a korzelety – formující prádlo, které v sobě spojovalo podprsenku, „korzet“ a podvazkový pas. U podprsenek se většinou vyskytovalo lehké vyztužení, výraznější než v předešlém desetiletí, ale oproti následujícím obdobím, stále ještě poprsí zplošťující. Kalhotky pak měly dlouhé a volné nohavičky, často až do půli stehén. Zpočátku tohoto období se na spodním prádle hojně objevovaly krajky, které však mizí společně s krizí.

Nejvýznamnějším objevem předešlého desetiletí byl nylon a punčochy z něj vyráběné – nylonky. Ty se zejména ve 40. letech staly velmi oblíbenými a prakticky nenahraditelnými. Rovněž se v tomto období objevily pevnější materiály dodávající větší oporu ženskému tělu. Oproti předešlému desetiletí se však objevily nezvyklé barvy jako třeba černá a červená, tedy výrazně tmavší barvy, na rozdíl od meruňkové, světle zelenkavé či vybledlé růžové.

Páté desetiletí sebou přineslo výztuhy do podprsenek, zkrácený podvazkový pas a rovněž zkrácení kalhotek a to v obou státech. V Československu však oproti USA převažovala jistá omezenost střihů i barev. Československo však v této době zaznamenalo své prvenství oproti USA a to vynalezením ryze českého polyamidového vlákna nazvaného silon, ze kterého se začaly vyrábět punčochy známé i v dnešní době.

Šedesátá léta se proslavila zejména vynálezem minisukně, která určovala i vývoj spodního prádla, neboť se zejména kalhotky a podvazkové pasy zkrátily na minimum. V Československu se objevují podvazky přímo na kalhotkách, tento trend se však ukázal v USA již o desetiletí dříve. Tento vynález se během dalších let stal však velmi určujícím, neboť díky němu později z dámských šatníků postupně úplně mizí podvazkové pasy.

Poslední celé desetileté, kterým se tato práce zabývá, je známé zejména nejednotností módních trendů. Tudíž ani spodní prádlo nebylo jednotné, neboť doplňovalo více siluet. V Československu se opožděně oproti USA objevují zástupci hnutí hippies. S nimi přišly i takzvané *no-bra* podprsenky, které poprsí, co nejvíce stahovaly a v USA se rovněž objevily již v 60. letech. Pro obě země byla typická sportovní postava, ke které krásně korespondovala sportovní podprsenka vynalezená v USA. Oproti sportovnímu stylu se však objevila i populární značka Victoria's Secret, známá i dnes pro její luxusní, hojně zdobené spodního prádlo.

V 80. letech se běžně používaly kalhotky a podprsenky, hojně zdobené, nejrůznějších střihů, většinou však zaoblených tvarů. Rovněž barvy byly rozmanité a prádlo se často objevovalo i v černé barvě, která do té doby byla spíše výjimečná. Kombiné a podvazkové pasy ženy nosily zejména pod společenské šaty, ale pod běžné oblečení se již nepoužívaly. Největším objevem 80. let byla jednoznačně tanga, která se proslavila zejména v Brazílii a počátkem 80. let i v USA. Do Československa se však tanga dostaly až po pádu komunistického režimu v 90. letech.

Jak je vidno z celé práce Spojené státy americké, měly zejména od konce 40. let oproti Československu navrch v budování a rychlém střídání módních trendů a to nejen obecných, ale i trendů ve spodním prádle. Nedá se však říct, že by Československo nenašlo své vlastní alternativy, jak se západnímu rychlému vývoji vyrovnat a dokonce si našla i některá svá prvenství. Je ovšem pravdou, že jisté náhražky zejména v materiálech, neplnily kýženou funkci a často ani nebyly pohodlné. Ať už se však jedná o USA, kde se módní trendy střídaly rychleji nebo o Československo, které za Západem „zaostávalo“, spodní prádlo v obou případech plnilo jasnou a velmi důležitou funkci – totiž dokreslovalo celou módní siluetu, která byla typická pro dané období a bez nějž by se ženy v minulosti ba ani v blízké budoucnosti neobešly.

12. OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

Obr. 1. Podprsenky 30. let (USA)

Obr. 2 Kalhotky 30. let (USA)

Obr. 3. Podprsenky 40. let (USA)

Obr. 4. Podprsenky 50. let (USA)

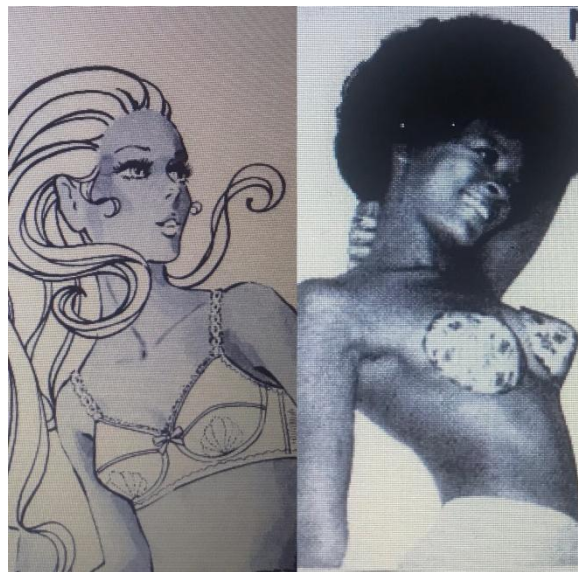
Obr. 5. Kreslené obrázky k návodům pro šití spodního prádla (50. léta ČS)

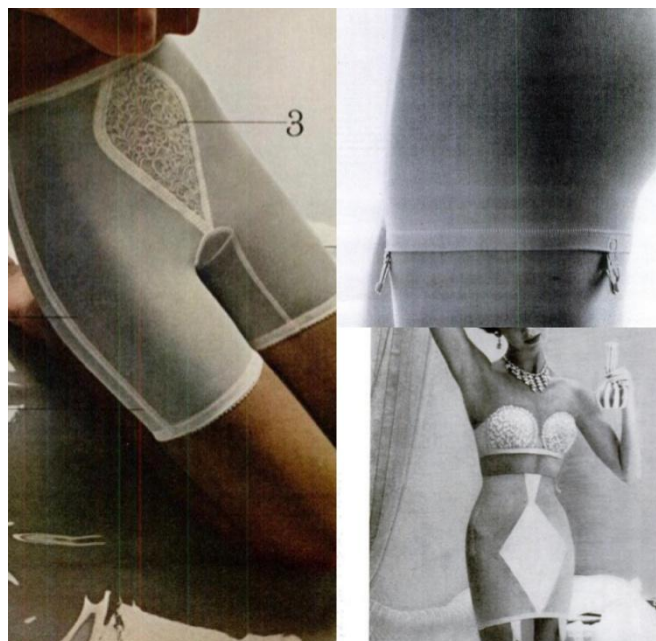
Obr. 6. Kreslené obrázky k návodům pro šití spodního prádla (50. léta ČS)

Obr. 7. Podprsenky 60. let (USA)

Obr. 8. Podprsenky 70. let (USA)

Obr. 9. Dlouhé podvazkové pásy a pásy s nohavicemi, 50. léta a první polovina 60. let (USA)

Obr. 10. Krátké, vykrojené podvazkové pásy (2. pol. 60. let USA)

Obr. 11. Krátké podvazkové pásy (2. pol. 60. let ČS)

Obr. 12. Kombiné a zkrácený podvazkový pás značky Triola (2. pol. 60. let)

Obr. 13. Noční košilky zdobené krajkami (60. léta ČS)

V jarní výbavě
nesmějí chybět
jemné bezešvé
PUNČOCHY
v módní světlé barvě

Dodávají je výrobci kvalitních
polyamidových punčoch
n. p. ELITE.

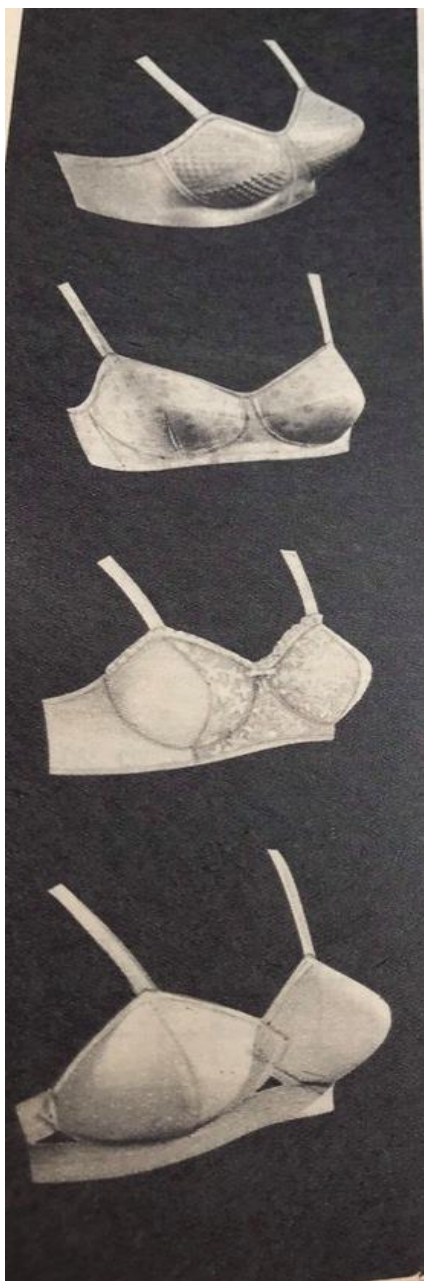
Nabízejí je specializované pro-
dejny TEXTIL ve všech městech.
Doporučujeme nákup 2-3 párů
stejně velikosti a barvy, poško-
di-li se punčocha, můžete ji
ihned nahradit.

ELITE
národní podnik

Varnsdorf
Chrudim

textil
specializované prodejny

Obr. 14. Reklama na punčochy značky Elite (60. léta ČS)

Obr. 15. Podprsenky 60. let (ČS)

Obr. 16. Podprsenky 70. let (ČS)

Obr. 17. Podprsenka a stahovací kalhotky 70. léta (ČS)

Obr. 18. Podprsenky 80. let

Obr. 19. Podprsenky se jmény (ČS)

13. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ PRO OBRAZOVOU PŘÍLOHU

- Obr. 1. *Life*. Time Inc, 6. září 1937, 8. listopadu 1937, 22. květen 1939. ISSN 0024-3019.
- Obr. 2. *Life*. Time Inc, 6. září 1937, 8. listopadu 1937, 22. květen 1939. ISSN 0024-3019.
- Obr. 3. *Life*. Time Inc, 11. března 1940, 8. září 1948. ISSN 0024-3019.
- Obr. 4. *Life*. Time Inc, 3. duben 1950, 7. listopad 1953, 29. listopad 1954. ISSN 0024-3019.
- Obr. 5. *Žena a móda*. VI, č. 11 Československý svaz žen, 1954.
- Obr. 6. *VLASTA*. IX, č. 27. Československý svaz žen, 1955.
- Obr. 7. *Life*. Time Inc, 15. února 1960, 25. června 1965, 18. dubna 1968. ISSN 0024-3019.
- Obr. 8. *Ebony*. Johnson Publishing Company, listopad 1977, srpen 1979. ISSN 0012-9011.
- Obr. 9. *Life*. Time Inc, 21. května 1951, 11. června 1954, 12. května 1961. ISSN 0024-3019.
- Obr. 10. *Ebony*. Johnson Publishing Company, září 1965. ISSN 0012-9011.
- Obr. 11. *Žena a móda*. XVIII, č. 1. Československý svaz žen, 1966.
- Obr. 12. *VLASTA*. Roč. 23, č. 3. Československý svaz žen, 1969.
- Obr. 13. *VLASTA*. Roč. 20, č. 9. Československý svaz žen, 1966.
- Obr. 14. *VLASTA*. XVI, č. 4. Československý svaz žen, 1962.
- Obr. 15. *VLASTA*, č. 22. Československý svaz žen, 1968.
- Obr. 16. *VLASTA*, 31, č. 49. Československý svaz žen, 1977.

Obr. 17. *VLASTA*. Roč. 20. Československý svaz žen, 1971.

Obr. 18. *VLASTA*. 34, č. 14. Československý svaz žen, 1980.

Obr. 19. *VLASTA*, č. 22. Československý svaz žen, květen 1967.

14. SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

14. 1. Literatura

BURIANOVÁ, Miroslava, Helena HEROLDOVÁ, Jana MÁCHALOVÁ, Ondřej TÁBORSKÝ a Marek JUNEK. *Móda v kruhu času: retro - 200 let inspirací*. Praha: Národní muzeum, 2016. ISBN 978-80-7036-503-8.

HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Česká móda 1940-1970: zrcadlo doby*. Praha: Olympia, c2000. ISBN 80-703-3017-1.45-60.

HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948-1989*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-802-4758-336.

HOWELL, Geraldine. *Wartime fashion: from haute couture to homemade, 1939-1945*. New York: Berg, 2012. ISBN 978-085-7850-713.

JACKSON, Lesley. *The New Look: Design in the Fifties*. London: Thames and Hudson, 1991. ISBN 0500276447.

KYBALOVÁ, Ludmila. *Od "zlatých dvacátých" po Diora*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny odívání. ISBN 978-80-7106-142-7.

LYNN, Eleri, Richard DAVIS a Leonie DAVIS. *Underwear: fashion in detail*. Paperback edition. London: V&A Publishing, 2014. ISBN 978-185-1777-846.

MÁCHALOVÁ, Jana. *Budiž móda: průvodce dějinami módy 20. století*. Praha: Brána, 2012. ISBN 978-80-7243-608-8.

MÁCHALOVÁ, Jana. *Móda 20. století*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003. Dějiny odívání. ISBN 80-710-6587-0.

POWELL, Polly a Lucy PEEL. *Styly 50. a 60. let*. Praha: V. Svojtka, 1998, ISBN 80-7237-018-9.

UCHALOVÁ, Eva. *Česka móda, 1918-1939*. Praha: Olympia, 1996. ISBN 807033424X.

VANĚK, Miroslav. *Orální historie ve výzkumu soudobých dějin*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2004. Hlasy minulosti. ISBN 80-728-5045-8.

YALOM, Marilyn. *Dějiny ňadra: kulturní a sociální historie prsou od starověku až po současnost*. Praha: Rybka Publishers, 1999, ISBN 80-86182-92-4.

14. 2. Prameny

Časopis *Ebony*:

Ebony. [online] Johnson Publishing Company, listopad 1959. ISSN 0012-9011. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAl&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiy=1950#all_issues_anchor

Ebony. [online] Johnson Publishing Company, prosinec 1959. ISSN 0012-9011. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAl&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiy=1950#all_issues_anchor

Ebony. [online] Johnson Publishing Company, září 1965. ISSN 0012-9011. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAl&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiy=1950#all_issues_anchor

Ebony. [online] Johnson Publishing Company, únor 1960. ISSN 0012-9011. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAl&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiy=1950#all_issues_anchor

Ebony. [online] Johnson Publishing Company, leden, listopad 1977. ISSN 0012-9011. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAl&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiy=1950#all_issues_anchor

Ebony. [online] Johnson Publishing Company, červen, září 1978. ISSN 0012-9011. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAl&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiy=1950#all_issues_anchor

Ebony. [online] Johnson Publishing Company, srpen 1979. ISSN 0012-9011. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAl&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiy=1950#all_issues_anchor

Ebony. [online] Johnson Publishing Company, červenec, říjen 1980. ISSN 0012-9011. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=PtMDAAAAMBAl&dq=ebony&hl=cs&source=gbs_all_issues_r&cad=1&atm_aiy=1950#all_issues_anchor

Časopis *Life*:

Life. [online] Time Inc, 6. září, 8. listopadu 1937. ISSN 0024-3019. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAl&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

Life. [online] Time Inc, 22. květen 1939. ISSN 0024-3019. Dostupné z:
https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

Life. [online] Time Inc, 11. březem 1940. ISSN 0024-3019. Dostupné z:
https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

Life. [online] Time Inc, 8. listopad 1948. ISSN 0024-3019. Dostupné z:
https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

Life. [online] Time Inc, 3. duben, 2. říjen, 18. prosinec 1950. ISSN 0024-3019. Dostupné z:
https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

Life. [online] Time Inc, 21. květen 1951. ISSN 0024-3019. Dostupné z:
https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

Life. [online] Time Inc, 7. listopad, 7. prosinec 1953. ISSN 0024-3019. Dostupné z:
https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

Life. [online] Time Inc, 24. květen, 4. června, 11. června, 29. listopad 1954. ISSN 0024-3019.
Dostupné z:
https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

Life. [online] Time Inc, 15. únor, 11. dubna 1960. ISSN 0024-3019. Dostupné z:
https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

Life. [online] Time Inc, 12. květen 1961. ISSN 0024-3019. Dostupné z:
https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

Life. [online] Time Inc, 25. červen 1965. ISSN 0024-3019. Dostupné z:
https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

Life. [online] Time Inc, 29. květen 1966. ISSN 0024-3019. Dostupné z:
https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

Life. [online] Time Inc, 18. duben 1968. ISSN 0024-3019. Dostupné z:
https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

Life. [online] Time Inc, 10. duben 1970. ISSN 0024-3019. Dostupné z:
https://books.google.cz/books?id=EEEEAAAMBAJ&dq=life&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

Časopis *Vlasta*:

VLASTA. V, č. 19, 31. Československý svaz žen, 1951

VLASTA. VI, č. 16. Československý svaz žen, 1952.

VLASTA. VIII, č. 26, 27. Československý svaz žen, 1954.

VLASTA. IX, č. 6, 21, 27. Československý svaz žen, 1955.

VLASTA. X, č. 4. Československý svaz žen, 1956.

VLASTA. XI, č. 6, 8, 12, 32. Československý svaz žen, 1957.

VLASTA. XIV, č. 49. Československý svaz žen, 1960

VLASTA. XV, č. 8, 10. Československý svaz žen, 1961.

VLASTA. XVI, č. 4. Československý svaz žen, 1962.

VLASTA. Roč. 19, č. 19. Československý svaz žen, 1965.

VLASTA. Roč. 20, č. 9, 20. Československý svaz žen, 1966.

VLASTA. Roč. 21, č. 22. Československý svaz žen, 1966.

VLASTA. Roč. 22, č. 9, 22, 27, 28. Československý svaz žen, 1968.

VLASTA. Roč. 23, č. 3, 21, 40. Československý svaz žen, 1969.

VLASTA. Roč. 24, č. 6, 24. Československý svaz žen, 1970.

VLASTA. Roč. 25, č. 7, 15, 20, 37. Československý svaz žen, 1971.

VLASTA. Roč. 26, č. 3. Československý svaz žen, 1972.

VLASTA. Roč. 27, č. 12. Československý svaz žen, 1973

VLASTA. Roč. 28, č. 6. Československý svaz žen, 1974.

VLASTA. Roč. 29, č. 2, 31, 45. Československý svaz žen, 1975.

VLASTA. Roč. 31, č. 49. Československý svaz žen, 1977.

VLASTA. Roč. 32, č. 2. Československý svaz žen, 1978.

VLASTA. Roč. 33, č. 5, 14, 30, 48. Československý svaz žen, 1979.

VLASTA. Roč. 34, č. 14, 31. Československý svaz žen, 1980.

Časopis *Žena a móda*:

Žena a móda. VI, č. 2, 11 Československý svaz žen, 1954.

Žena a móda. VIII, č. 3, 4, 5, 7, 11, 12. Československý svaz žen, 1956.

Žena a móda. IX, č. 1, 3, 6. Československý svaz žen, 1957.

Žena a móda. XI, č. 9. Československý svaz žen, 1959.

Žena a móda. XIII, č. 3. Československý svaz žen, 1960.

Žena a móda. XI, č. 2. Československý svaz žen, 1963.

Žena a móda. XVIII, č. 1. Československý svaz žen, 1966.

Žena a móda. XX, č. 9. Československý svaz žen, 1968.

Žena a móda. Roč. 23, č. 1. Československý svaz žen, 1971.

Žena a móda. Roč. 25, č. 3. Československý svaz žen, 1973.

Žena a móda. Roč. 26, č. 8. Československý svaz žen, 1974.

Žena a móda. Roč. 27, č. 6. Československý svaz žen, 1975.

Žena a móda. Roč. 28, č. 5. Československý svaz žen, 1976.

Žena a móda. Roč. 29, č. 8, 12. Československý svaz žen, 1977.

Žena a móda. Roč. 30, č. 12. Československý svaz žen, 1978.

Žena a móda. Roč. 31, č. 5. Československý svaz žen, 1979

14. 3. Elektronické zdroje

Česká televize: *Pořad Retro - spodní prádlo* [online]. 2010 [vid. 2019-03-07]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10176269182-retro/210411000360013/>

Dfashion: 40. léta a ikonický dům Christian Dior [online]. [cit. 2018-01-07]. Dostupné z: http://www.dfashion.cz/trendy/40-leta-a-ikonicky-dum-christian-dior_947/

EWING, Elizabeth. *Fashion in underwear: from Babylon to bikini briefs* [online]. Dover ed. Mineola, N.Y.: Dover Publications, 2010, s. 160 [cit. 2019-03-20]. ISBN 0486476499. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=pX5r8p1dPjUC&dq=fashion+in+underwear&hl=cs&source=gbs_navlinks_s.

Film, fashion, and the 1960s [online]. 1. Bloomington: Indiana University Press, [2017], s. 16-17 [cit. 2019-04-16]. ISBN 9780253026415. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=uFA0DwAAQBAJ&dq=film+fashion+1960&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

Historie firmy. *ELITE a.s.: Milan Kopecký* [online]. 2006 [cit. 2018-01-07]. Dostupné z: <https://www.elite-cz.cz/historie-firmy>

Historie - Pleas a.s. *Pleas a.s.* [online]. Havlíčkův Brod, 2013 [cit. 2018-01-07]. Dostupné z: <https://www.pleas.cz/o-nas/historie/>

NÁBĚLEK, Kamil. *Móda Milana Knížáka 1963-1972. Milan Knížák* [online]. INDIGO Multimedia, 2009 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <http://www.milanknizak.com/196-moda/232-1963-1972/>

KRSEK, Martin. *Triola* [online]. In: . 4. 11. 2010 [cit. 2020-07-14]. Dostupné z: <https://sever.rozhlas.cz/triola-6916328>.

New Look. *Dior* [online]. [vid. 2019-03-15]. Dostupné z: https://www.dior.com/en_int

Studentpoint: móda 40. let válečná léta [online]. [cit. 2018-01-07]. Dostupné z: <http://www.studentpoint.cz/2012/08/14/moda-40-let-valecna-leta/>

WALFORD, Jonathan. *1950s American Fashion* [online]. Bloomsbury Publishing, 2012 [cit. 2019-03-14]. ISBN 0747812802. Dostupné z:

https://books.google.cz/books?id=ggvDCwAAQBAJ&dq=american+fashion&hl=cs&source=gb_s_navlinks_s.